

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. uj pénzben. — A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félévre 10 ft., évnegyedre 5 ft. uj pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Medgyaszay István s az első magángözös a Dunán.

A rajnál, melyet itt közlünk, még hivebb képet ad e férfúróól saját multja: a fáradhatatlan tevékenység, mely az élet és körülmények minden változásai közt, előbb öntudatlanul, később tudatosan, egy ugyanazon czélra volt irányozva. Kevesen mentek át közölünk az élet oly gyakorlati iskoláján mint ő, oly folytonos, nem lankadó kedvvel a munkára, s oly férfias határozottsággal. Az élet gyakorlati terén nem vagyunk nagy bővében az ily férfiaknak, szükség, hogy honfitársaink ily irányát s igyekezetét érdemök szerint méltányoljuk.

Medgyaszay István született Bécsben, 1819-ben, január 26-ikán, hol atyja nagykereskedő volt. Iskolai tanulmányainál már gyermek-korában örömes-tebb foglalkozott önmaga választotta tanulmányokkal; az önállóságra, s tevékenységre való ösztön már ekkor nyilatkozott benne. Atyja, nagy atyja könyvtárát összevissza forgatta a nyolcz éves gyermek, s ritkán kért tanácsot valakitől tanulmányaiban: a „Conversations-Lexicon“-hoz folyamodott, ha valamiben fennakadt. — A gyermek, kit atyja a kereskedelmi pályára szánt, eleinte a bécsi polytechnikumban végezvén a felsőbb számtant, mechanikát, természet- és vegytant, atyja kereskedelmi irodájában dolgozott. Beutazta az európai continens nagy részét; hosszabb ideig tartózkodott Olaszország gyáraiban és nagykereskedők házáinál, gyakorlati és elméleti ismeretei a kereskedésben, műtanban képessé tevék, hogy egy braziliai hajó supercargójává, azaz: a hajón levő árucikknek főfelügyelőjévé legyen. Egész hévvel adta magát ekkor a tengerészeti elméleti tanulmányaira, melynek gyakorlati oldalával most alkalma volt

megismerkedni, s melyre olvasmányai még gyermekkorában fölébresztették benne a vágyat. De valamint azon fiatalban, ki mindig a hadvezérek életét olvassa, elkerülhetetlenül fölébrednek a katonai ambíciók, ugy abban, a ki sokat olvas idegen földekről, más égaljakról s ottani viszontagságokról, ellenállhatatlan vágy ébred utazóvá lenni, vagy minél tavolabbi földre költözködni s ott tenni próbára vállalkozási szellemét. Gyermekkora óta nyilatkozott erős ítélőtehetsége s vizsgáló szelleme sem mentették meg őt a fiatalkori képzelgés ezen veszélyétől. De épen ez időben érte egy nagy csapás őt és családját. A mit a vagyonos fiatal tervezett, megse-

misíté apja kereskedői házának tönkrementése, s most egyedül saját erejére kellett támaszkodnia. Élete gyakorlatiabb irányt vett. Az ausztriai gőzhajózási társaság tengeri szolgálatába állott, 1842-ben, a hol nagy szorgalommal folytatta a tengerészeti tudomány tanulmányozását. Mint jeles matematikusnak hamar sikerült neki a tengerészet felsőbb és nehezebb kérdéseiben otthonossá lennie; mint ügyes rajzoló, mint kereskedelmi szakértő s mint sokat utazott ember hasznossá tette magát. Hamar megszerezte előljárói becsülését, a nehezebb föladatak megfejtésében mutatott képességével; a kötelesség teljesítésével, melyben mindenre a legnagyobb készséget, kitartást mutatta, s minden nélkülözést vidor kedvvel tűrt; ugy hogy elsőbbséget adtak neki régibb tiszték fölött. Most új kísértésnek lön kitéve ismét. Egy amerikai hajóskapitány bocsátkozott vele alkuba, hogy mint tengerésztisztje Indiába tegyen utat. Ismeretei, vállalkozó szelleme szép jövőt ígértek neki, s ő már-már hajlott a beleegyezésre, mi-

MEDGYASZAY ISTVÁN.

dön egyszerre fölszólítást olvas hazájából, hogy a tengeren szolgáló minden magyar térjen haza az ottani folyamhajózásnak minél avatottabb emberekkel való ellátására. — Azonnal kész volt határozata, hogy a nagyobb munkássági tért s több hasznót, s talán nagyobb dicsőséget ígérő külföldi szolgálatba ne álljon. — Azon kezdett egész erejéből munkálkodni, hogy Magyarországra jöhessen. — De mielőtt Magyarországra jöhetett volna, 1845-től kezdve két évig kellett az alsó Dunán, a Vaskaputól a tengerig járó hajókon szolgálnia. Ez időt nem tölté haszon nélkül. Ekkor dolgozta ki az alsó Duna térképét, a mint későbbi években a Szávaét készítette el. Másik érdeme ezen időkből, hogy ő volt első, ki főkapitányának a Vaskapu alatti Dunán a vontató hajózást javasla és végre is hajtott. Ezután a felső Dunán lett kapitány. Egy év múlva az akkori igazgató, cs. k. korvett-kapitány *Kudriaffsky*, az ügynökséghez nevezte ki, s hajózási főügyelővé (inspector) tette 1847-ben. Új hatáskörében azonnal egész terjedelmében kiismervén a helyzetet, a kereskedelmi viszonyokat, a hajózást, — új vállalkozásokat, a haladás és továbbfejlesztés terveit dolgozta ki és terjeszté elé. Javaslatai némelyike elfogadtatott és sikerült, némelyike nem jött alkalmazásba, mert igen merésznek tartott. Javaslatai közül említünk néhányat: a tiszai hajózás Szegedtől Szolnokig és Tokajig; a marosi hajózás Aradig; a bégacsatornai hajózás Temesvárig, vas, áruszállító kis hajókkal; a szávai vontató (remorque) hajózás; a vontatás kiterjesztése a Tiszán; a köszén-szállítás vas-hajókkal; az oraviczai kitűnő magán-köszénbányák megvásárlása; *a társaság uszály-hajóinak oly számra szaporítása, hogy az evezős hajókon való gabonaszállítás lezorzuljon a versenytérről, melynek létezése elmúlt századokra emlékeztet.*

Ő csak a hajózás érdekének élt, s e szenvedélye tette könnyűvé, egész kedvtelisé a hazai kereskedelmi forgalom előmozdításáért kifejtett munkálkodását és a társaság érdekében teljesített kötelességét. Kötelessége végrehajtásában fáradhatatlan, mint előljáró hű és igazságos, mint parancsnok emberséges, s előjáróival szemben őszinte volt.

1848-ban is fáradhatatlanul dolgozott a társaság érdekében; — s midőn ekkor a társaság ügyei vagy el voltak hagyatva a személyzettől, vagy sok részben elhanyagolva, s már végromlás szélén állottak, ő folytonosan munkás volt a közlekedés és forgalom fentartásában s a társaság más érdekeiben, a mennyire a viszonyok engedték. Az akkori ideiglenes kormánytól fölszólítatván, vegye át az igazgatást, a társulat érdekében vélt cselekedni, ha a személyzettől elhagyott vállalatot nem engedi elesni. A háboru végével visszatérvén a társaság személyzete, ő eltávolított a szolgálatból, s egyideig azon tétlenségben kellett vesztegelnie, melynél nagyobb nyomort nem ismer egy tevékeny és vállalkozó szellem. — Azonban fölszabadulván e kényszerített tétlenség alól, s valódi tere, a hajózás is el levén zárva előle, 1851-ben haszonbérlové lett *Leiningen* özv. grófné birtokán. Fáradhatatlan munkásság, javítási törekvés s gyakorlati tapintat különböztették meg őt csakhamar ezen pályán is. Az angol és német legkitűnőbb munkák tanulmányozásával a magyar gazdasági viszonyok ismeretét párosítá; nem hanyagolván el kedvencz tanulmányát sem: a hajóépítés, a kereskedelmi szak, s minden, mi a hajózást közlőről, távolról érdekli, szorgalma tárgya volt. Ezen tanulmányok közepett érlelődött meg benne a szándék, hogy, mihelyt bérleti ideje lejár, ismét visszatér azon pályára, melyet multja és vágyai szabtak eléje. — Ekkor ajánlá föl újra is szolgálatát férfias nyíltsággal a dunai gőzhajótársaságnak, mely azt nem fogadta el.

De egyszersmind ekkor mondatván ki a *Duna szabadsága*, mely megszünteté az eddigi gőzhajótársaság kiváltságos szabadalmát, kész lett határozata. — Azonnal több hajótervet dolgozott ki; s terjesztett néhány legnagyobb és vagyonosabb *gabonakereskedő* elé, és nem sikertelenül. A zimonyi *Spirta* kereskedőház fiatal főnöke fölkarolta az eszmét, s azonnal fölajánlá erélyes segítségét az első magángőzös építésére a Dunán.

Ezen hajóépítésnek jelentőségéhez legjobb magyarázat azon cikksorozat, melyet e hajó építése alatt irt, s mely tavaly magyarul a „Pesti Napló“-ban, németül önálló füzetben, és francziául ugyanoly alakban Odesszában jelent meg. Ez iratban a viszonyok gyakorlati ismeretének, az elméleti készütségek és világos józan észnek hatalmával bizonyítja be a gőzhajótársaság szervezeti hiányait, melyeknél fogva ez a gabonaszállítást nem tudta hatalmába keríteni; megmutogatja a hajóépítésbeli tévesztett irányt, s mindezt

azon jószándékkal, mely mindazon nemesebb szivekbe van oltva, melyek valamely nagyobb föladatra képesek lelkesülni és élni. E cikkeire irtak ugyan egy ellen-cikket, de az nem válasz, nem felelet. E férfiú személyét támadták meg, s nem a dologra szóltak; személyét is oly oldalról, hogy a védelmet a tárgyon kívül eső viszonyok csaknem lehetlenné tették.

Felelete azonban, a mi a dolog érdemét illeti, megjelent: egy új csavargőzös alakjában, melynek neve „*Archimedes*“, s mely a mult év késő őszen, mint első magángőzös tette első útjait a szabad Dunán. Ezzel bizonyítja ő be, hogy igaza volt, midőn azt fejtette, hogy a dunai hajózás legnagyobb feladata a magyar gabona szállítása, hogy a hajókat lehet célszerűbben építeni, hogy a hajózást lehet olcsóbban vezetni, mint eddig történt. — Bebizonyult már, hogy hajója nagyobb terhet visz, nem jár oly mélyen s gyorsabb, mint a társaság hasonló gőzösei. A bizonyíték ő mellette kézzelfogható: mi szüksége volna hát írásban folytatni a polemikát személyes ellenfeleivel? Az „*Archimedes*“ minden ellenfeleit legyőzte.

Ez eddigi élete a férfiúnak, kinek itt képét adjuk s kihez mi, hajózásunk, kereskedésünk érdekében szép reményeket csatolunk. A hajózáshoz tartozó legisebb részleteket ismervén, úgy hogy saját felügyelete alatt készült csavargőzösének csaknem minden szege, jártas levén a hajózásban, melyet tengeren és folyamon kitűnően értett, elméletileg és gyakorlatilag birván a kereskedelmi ismereteket, s a mi kiváló érdeme, alig van a ki a hazai folyamokat és kereskedelmi, sőt a gazdasági és iparviszonyokat mind részletesen mind általában jobban ismerné. A magyar hajózás jövőjére nézve is méltó őt ismernünk. Jelenben az ő Új-Pesten készült hajója, a szabad Dunának első fecskéje, melynek tervezőjét, építőjét és vezetőjét, *Medgyaszayt*, valamint tulajdonosát a fiatal *Spirta* hazánki fiát méltó dicséret illeti. Jövőre nézve bizonyosan még ismeretesebb lesz előttünk. Senki sincs annyira hivatva mint ő, hogy egy új gőzhajótársaság tervét kidolgozza s annak vezetését kezébe adja a közbizalom. S valóban e vállalkozó fáradhatatlan hazánki fia, jelenleg egy új gőzhajótársaság programján dolgozik, mely a részvényesekre nézve legkedvezőbb föltételek alatt, meg akarja oldani a föladatot: gyorsabbá, olcsóbbá tenni a gabonaszállítást, a mire az eddigi gőzhajótársaság nem vala kellően szerezve. — n.

Magyarország dal hazája.

Elmehetsz a kerek földön,
A meddig nap s hold világít;
Még oda is . . . hol örökké
Virág nyilik, zöld a pászit;
Még sem hallasz annyi szép dalt,
A mennyit zeng e nép szája
Kedves, édes, szép hazámban . . .
Magyarország dal hazája! . . .

Legelésző fehér gulya,
Mintha tisztát öltött volna . . .
Ötven mérföld . . . sehol egy hegy,
Olyan szép sik az a róna.
Botja mellett áll a pásztor,
Búsán néz a messze tájra . . .
Sirni kezd a kis tilinkó . . .
Magyarország dal hazája!

Puha fűvön, árnyas erdőn,
Halkan szól a nyáj kolompja;
Lágy szellőcske a harangszót
A faluból ki-kilopja . . .
„Ha az erdőt levághatnám“
Szól a juhász bús nótája —
„A rózsámat megláthatnám“
Magyarország dal hazája!

Zöld erdőben, messze messze
Nyárfát vágnak a legények;
Május-fának ablak alá,
Mindenik visz kedvesének . . .
A szerelmes csalogánytól
Viszhangzik a völgy magánya,
Eltanulják tőle ezt is; —
Magyarország dal hazája!

Csárda előtt hegedülnek . . .
A ki legény, katonának!
Büszkén rakják azt a csárdást,
A leányok körül-állnak.
Felcsapott már kettő, három,
Ott siratja a babája.
Ha elviszik . . . kidalolják;
Magyarország dal hazája!

Szende lányka ül lugasban,
Délceleg ifju megy feléje . . .
Elpirul a lány . . . ily érzést
Még nem ismert szivecskéje.
Elmegy ifja . . . oh, minek ment!
Kél a szívnek titkos vágya,
S öntudatlan dalt hangoztat
Magyarország dal hazája!

Reng a bölcső, kis faházban, . . .
Oly jó a dal altatónak!
Álomfátyolt szőnek vele
Szemére a szunyadónak.
Dalon alszik, dalra eszmél,
Dal a bölcső lágy párnája;
Hazát dalban kezd szeretni
Magyarország dal hazája!

Magyarország dal hazája,
Oh, hol van több forrás arra?
Kevés öröm a sok buval,
Legszébb tárgy a magyar dalra.
Volt Petőfink, Csokonáink . . .
Szívek kedves csalogánya.
Vig dalunk is . . . szomorú is . . .
Magyarország dal hazája!

Elmehetsz a kerek földön
A meddig nap s hold világít;
Még oda is . . . hol örökké
Virág nyílik, zöld a pázsit;
Még sem hallasz annyi szép dalt,
A mennyit zeng e nép szája,
Hazájáról . . . szerelméről . . .
Magyarország dal hazája!

Soós Miklós.

Három Hunyady sarköve.

(Utijegyzék.)

A károly-fehérvári püspöki székesegyház magában véve oly rigiség, melynek ha eredetére rá lehetne is jöni, azt ugyan nem igen fogja egykönnyen régiségbuvár határozottan és csalhatatlan bizonyossággal kijelölhetni, hogy mennyi van még meg az őseredeti szentegyházból, és melyik az, s többi toldalékai is ki által és mikor építették; mely nehéz munkával ha valaki, kétségkívül nagy tudományu régiségbuvárunk dr. Ötvös Ágoston van hivatva megküzdni, és diadalmasan föllépni irodalmunk e részben épen nem dus terén.

De nemcsak maga az ó templom, hanem a benne foglalt, majd oldalfalaiba, majd oltárai köré, majd talajzatába foglalt feliratos emlékkövek és siremlékek is felettébb sok figyelmet érdemlenek.

Ezen emlékek között talán méltán sorozhatni első helyre azon három sarkövet, mely a templom észak-keleti oldalán ugyanazon egy léczkerítéssel van elzárva. — Ezen sarkövek három Hunyadyra emlékeztetnek, u. m. *Hunyady János* kormányzóra, ennek szintén *János* nevü testvére, és *Hunyady Lászlóra*.

E siremlékek mindegyike mintegy három lábnyi magasságu köravatal, melyek mindegyikén azon elhunytak köből kifaragott élelnagyságu alakja fekszik kiterítve, a kinek tiszteletére emelé a rokon vagy hazafias kegyelet. Közepén fekszik *János* kormányzóé, mellette jobbról *Lászlóé*, balról testvéreé, *Jánosé*.

Midőn legelőször hallám ott helyben, hogy a három sarkő egyike Hunyady János kormányzónak *János* nevü testvéreé, nekem is az a kifogásom volt rögtön ezen állítás ellen, amit már én is több nem exprofesso historicus és régiségbuvár ismerősömtől hallék, — hogy már miképen lehetne *János* nevü embernek szintén *János* nevü édes testvére? de erre dr. Ötvös azt felelte, hogy régi időkben ez gyakran előfordult, s így a sarkő történelmi becsét épen nem csonkítja.

Hanem bizuk ezen dolog pontos eldöntését tudós történetbuváinkra, s itt csupán kíváncsiság-ingerlésül és kielégítésül lássuk a három Hunyady-siremlék tollrajzát.

A középső hanyatt fekvő férfialak *Hunyady János* kormányzót ábrázolja. A fő lapos (nem duzzadt) párnán fekszik; a párnának mindegyik szögletében egy egy bojt van. Az arcznak több része, u. m. a szemek, orr, száj, össze vannak sértve, de az arc körzete megvan, valamint a bajusz és köröskörül menő nem nagy, de sürű szakál is sértetlen állapotban maradt. (Hunyady Jánosnak tudtommal nincsen teljes hitelességü hü arczképe, de az őt ábrázolni törekvő képek mind beretvált álluak, szakáltalanok, ezen faragványon pedig, melylyel a legnagyobb hihetőséggel hiven törekedtek utánozni az elhunyt alakját, megvan a természetes szakál, csak hogy olyforma hosszáságu az, mint azon uri embereké szokott lenni, akik nem hagyják meg egészen, hanem nyírni szokták). A fején kalpag van, melynek kócsagszerű tolla jobbfelé görbülve nyugszik a párnán.

Az egész test királyi paláston fekszik; de fel van öltöztetve következőleg. A felső öltöny jól a testhez fekvő egészen sima dolmány, melyet semmiféle himezés vagy zsinórzat nem díszít. Nyaktól derékig egy sor reverenda-szerű apró gomb van rajta feltűnő sűrűen; az őv helyén imitt amott átfonódó kettősen vett barát-zsinegforma zsinórral van a derék átkötve. A dolmány szárnyai hosszúk egész a lábikrák alsó részeig érnek, lefelé ránczosan ereszkedve. A szabáshoz képest ezen dolmány szárnyaknak össze kell záródnok, de a szobrász szétvetve helyezé el, s így tisztán láthatni, a testhez álló szük nadrágot.

A jobb kéz le van törve, csak a testhez szorított kézfe látszik, s ebből, és a válltáján észrevehető maradványból tisztán kivehetni, hogy jobb kezében királyi pálczát tartott; bal keze a mellette fekvő szablyán nyugszik.

A lábak orozslánon nyugosznak. A ravatalkő nem egészben

egykorunak látszik a rajta fekvő vitéz alakkal, hanem a két oldal táblái hozzávalók, s szintén jellemzőek a rajtok látható dombor faragványok. A baloldalán hátra-kötözött kezü török fogoly csapat látható, fedett fővel. Elöttök két magyar vitéz lovagol, utánok szintén magyar lovas csapat párosan. Az első párnál feltűnő, hogy e vitézek egyike olyan kicsiny, miszerint a balfelőlő ló alig ér hátsáig a másiknak. (Talán Hunyady Lászlót és a kis Mátyást ábrázolják?) A csapatban egy alak nagy bojtú zászlót visz.

A ravatal jobboldalt dombor faragvány, egymásra száguldva rohanó magyar és török sereget ábrázol.

Hunyady László erős mellü, feltűnően karcsu férfialak, pánczélban, melynek övezés tájáni nyílása alól kilátszik a sodronying. A test többi részét is végtől végig pánczél fűdi, a térd táján terjedelmes pánczélcsuklókka. A kezek le vannak törve, csak a felső karból látszik egy darab. A lábak ordító, kétségbeesést kifejező orozslánra vannak támasztva.

A fő kettős párnán nyugszik, de legnagyobb része össze van rontva. A kalpagnak s az azt díszítő boglárnak is csalhatatlan jelei látszanak, a nyak táján pedig a híres szép tömött haj vállig érő.

János (a testvér) alakja legnagyobbban meg van rongálva, kivált a fő és lábak. A törzs pánczélós. A fej felőlő töredékek arra mutatnak, hogy a vitéz fő orozslánon nyugszik, s az orozslán körmei, ugylátszik, török fejbe vannak vágva. Ezen töredezett sarkövön legnevezetesebb a ravatalkő körül goth betűkkel bevéssett következő irat:

„Hic est tumulus iohannes de huniad miles iunior de huniad vocatus frater ejus.
Johannes vocatus frater gubernatoris, sit iunctus celiis choris Anno dni
M.CCCCXXXIII.“

E sirirat fontosságát tetemesen emeli azon körülmény, hogy a sarkövön tisztán ép állapotban látható a szájában gyűrűt tartó holló.

Ds.

Fehérhegységi utliképek.

(A CSALLÓKÖZI UTIKÉPEK IRÓJÁTÓL.)

Második rész.

Lefelé Szakolezától Dévényig.

(Folytatás.)

Kuklón vagyis, hogy helyreállított nevével nevezzük, *Kuklón* tul egymás után éri az utas *Bár-Szent-György* és *Szent-János* népesebb mezővároskákat, ezek között pedig egy igénytelen *Szekula* nevü falucskát. Régiségéről ugyan már egy félkerek alakú, kápolnává alakított egyházrom tanuskodik, mely ugylátszik, hogy szintén egy XIII. századi román építészeti idomú egyház szentélyének apsisalakú maradványa. Sz. Jánoson, hová jelenleg mint fiók egyház tartozik, fönmaradt még egy régi, mint müidoma tanusitja, XV. századi kehely, szent nevek feliratával és vallási régi jelvények ódon ábráival. Magyarázatával itt most nem tartóztatjuk az olvasót, de sietünk megmondani, hogy ezen falucska *Szekula*, vagy *Szikula* neve mellett az öreg Bél, *helytörténetünk egyik őse*, a mult század elején még ugylátszik divott *Szekelyfalva* nevét is ismerte; de melyet megint már újabb helyiróink alig ismernek, s ha említik is, zárjel alatt teszik. Bél azonban még *Szekelyfalva* névénél is többet tudott róla. Nevezetesen (ámbar világosan látható, hogy minden elő-s utógondolat, de sőt csak a nélkül is, hogy adata valódi jelentőségét felfogná) beszéli, hogy *Szekelyfalva* lakói mint hihetetlen gyorsaságu gyalogok, régóta kitünőleg hadszolgálatra alkalmaztattak. Őseik — ugymond — ha csak hírét is hallák a beütő ellenségnek, azonnal egybegyűlve, szándékát megelőzték. Ha hosszabb hadra kelniök, a szokottnál gyorsabban kellett, sebes lépteikkel még a lovak futását is megelőzték.“ Ennyit Bél. De tökéletesen is elég, ha többet nem mond is, annak, a ki hazánk történelmében jártas, vagy csak valaha is hallott róla, hogy a *Szekely-hadak* nem csak hazánk határőrségét képezték, de hogy a háboruban a hadsereg zömét megelőzve, gyors előcsapatokul (avantgarde), előrsül szolgáltak, mint a régi magyar hadszerkezet szerint rendszeren szövetséges népségeink. — Ebből tehát már tudnók azután, mit jelentsen egy régi *Szekelyfalva* nyoma az ország határán, és lakóiról még a XVIII. században is ismeretes azon hagyomány, hogy a *hadban mindig első és leggyorsabbak voltak*, valamint a lakosság természeti ösztöne, hogy a harcz hírére mindjárt készen állott. A később eltöresodott *Szekelyfalva* tehát nyilván ily határőri *Szekely* hadtelep volt. És nem

különben Kukló is, vagy eredetileg *Küküllő* — (Küküllő vidékéről származtak volna tehát valószínűleg első székely telepei?) miután lakóiról szintén Bél egyszerűn, minden czélzás vagy vonatkozás nélkül, eszébe sem jutván Kukló mellett Küküllő, vagy Székelyfalva mellett a székely hadintézmény, megjegyzi, hogy „kitünő testalkatu férfiakat szül, kiknek hadi vitézsége is páratlan; mint, ugymond, korában is a vitéz Czoborok egyike innét toborzott hős hadsapata tanusitá“. Adjuk hozzá, hogy mint Székelyfalván még egy XIII. századi egyházépítvény részlete látható; ugy Kuklón, tul a volt falu helyén, a régi ut mellett, hol most zsidó-temetője van, észrevehető régi földhányások és dombok egykori őrvárdájának nyomaira mutatnak!

És most talán meg is állapodhatnánk egyszer, rövid tekintet vetve az egész vidékre, melynek multja oly élénken helyezkedik előnkbe nemzetiségi s őshadszerkezeti intézményeink tekintetéből; mit itt máskép aligha eszébe jutott volna még valakinek keresni. Ime látjuk már, mikép nem csak az ország szélén leereszkedő Fehérhegység kiálló ormai folytonos várlánczolat erődeivel voltak megrakva, melyeknek a tulsó részen megettök egy más hasonló vársor felelt meg; de a róna és előtte az egész Morva-folyam határvonalán Szokolcától Pozsonyig bizonyos pontokon és közökben őrszemekkel volt megszállitva, s ezen őrszemeket székely hadnépek képezték! A szakolczai „*Hosszumeső*“ és „*Sima ut*“ mellett találtunk már Csehország felé őrsöket. Alább a holicsi *Ujvár* nevü határvárat és határgrofot; azontul *Székelyfalván* és *Küküllőn* ime e székely telepeket; megettök alább látandó *Strássa* és *Sasvárral*; még lejjebb egy *Magyarfalvat* találunk, s a végponton talán összefüggőleg ezzel a pozsonyi magyar *Széplaki* telepet. — Bizonyára szintén összefüggésben ezekkel jönnek elő a vidék egykori számos régi magyar nemes családainak nyomai, mint a *Törökök*, a magukat maig székely eredetűeknek tartó itteni kuklói *Boltissárok*, *Kálmánok*, *Istvánfalviak*, s több más, már részint kihalt, részint innét elpusztult családok, melyek még csak egy század előtt is ezen helyeket lakták és birták; de idővel az itteni nagy uradalmi latifundiumok terjeszkedésével beléjük merült birtokaikat eladták. Vajjon beljebb még *Széleskút*, *Detrekó* stb. magyar helynevei, talán egykori magyar lakói is, sőt még a XVI. században a magyar író Bornemisza Péter itteni prédikátoroszkodása, s magyar nyomdája nem találnák-e ezekben megfajtásokat?

Bátran mehetnénk ugyan még tovább is vizsgálatunkban, kérdezve bár, vajjon a Morva-folyam vonalán álló mai szláv faluk XVI. századi és később horvát telepei nem szintén talán a határ-őrségből helyeztettek ide át eredetileg mint határőrök, a megfo-

gyott magyar-székely hadőrség helyébe? Annál inkább, mert még közöttök is itt ott azon homályos hagyomány járja, hogy hajdanában mindig fölfegyverkezve készen kellett állaniok. — De ezekkel most nincs dolgunk! Mink csak őseink lépteit nyomozzuk; s ha láttuk már, feljajdulva kérdezzük még legfőlebb: *mikor és hogy enyészett el itt is a magyar-székelyfaj?* hol már századok óta sem hire sem hamva! Ki emlékeznék még itt az utolsó székelyfalvai lakosról, a ki még magyarul beszélt? mikor volt és mikor halt ki?

Elkorcsosodva feledte-e el nyelvét, s idegen nép által elnyelve beléje olvadt? vagy hogy megfogyva halt ki talán? Bél néhány szava, melylyel adatát kiegészíti, az utóbbira látszik igent mondani: miután szerinte korában már a székelyfalvi nemesség között számos rácz nevéek voltak; hogy számos nemesek voltak még korában is a falu lakosai közt, ez nyilván megint csak székely eredetöket mutatja; ellenben rácz nevéek meg azt, hogy ide is későbbi horvát-szerb határör telep jöhetett a kifogyottak helyébe pótlásul, s ez megtösisitá lakóit? Így találunk maig közöttök: Erdélyi, Gazdafi, Deák, Magyar stb. nevéeket, néhány családnak még mint gúny- vagy mellékneve járja egy és más magyar szó. Talán még

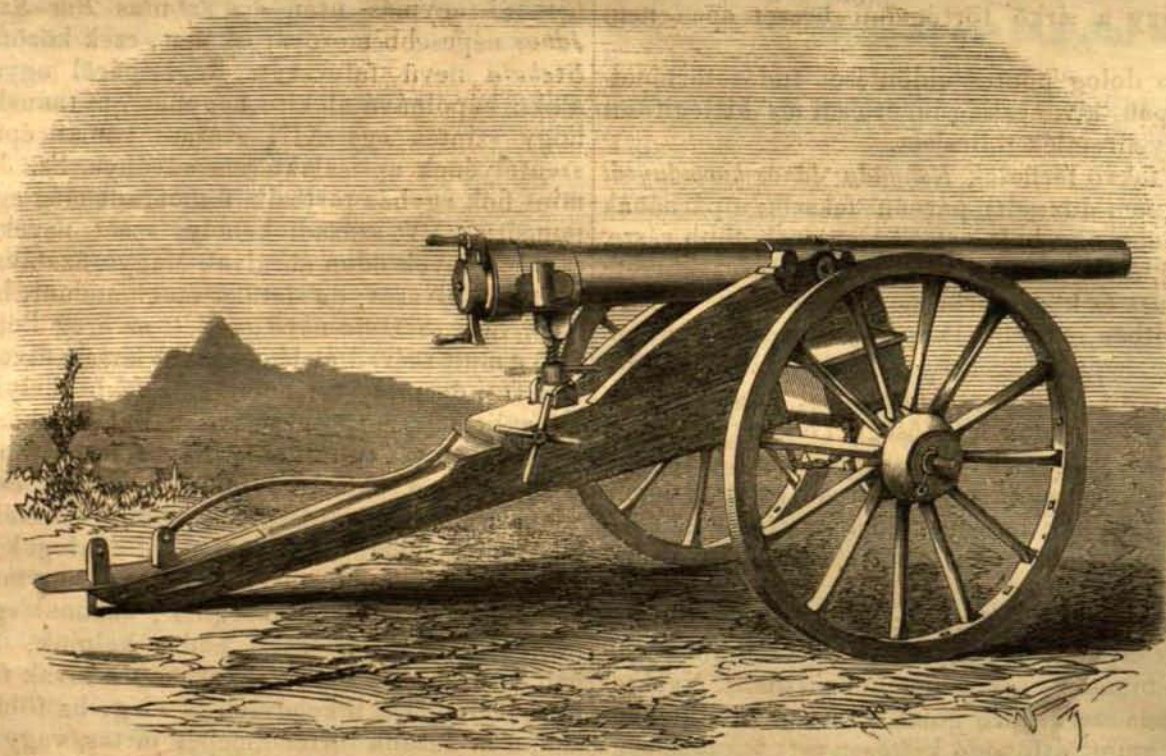
mai népszokásaiknak, beszédöknek részletesebb vizsgálata határozottabb nyomokra vezethetne e részben. De leginkább tanusítja hadkészség és vitézség jellemük, melyet az idegen nyelv mellett is megtartottak volt, — hogy a székely ősök igaz unokái. Ime tehát ismét itt egy más nép, mely nyelvét szintén elfeledheti ugyan, de természetét meg nem tagadja. Tessék megtenni a hasonlatot az előbbi főnebb említett Blamanauer és Székelyfalvai közt, nem a mi nyomunkon, hanem Bél jellemzése s adatai szerint. — Lépdeljünk tovább; talán valahol megint ráakadunk apáink nyomára, belebotlunk eddig keresetlen emlékeikbe még ebben a végtelen homoktengerben is, mely fölött már századok óta a feledés sivar szelleme borong; s mégis oly érdekes látunk, hol szakadt meg egy rég „feledett ága nemünknek.“

Mélyen vágódik szekerünk kezeke a homok-sivatagba, mennél inkább beljebb térünk az országutról; csak a haragos-zöld fenyvesek diszlenek még, sűrűn ellepve az egész vidéket, honnan az Búr vagy

Bóri, azaz fenyves szláv nevét vette. E szerint minden helyneve mintegy előnevük birja e szavát; így: *Búr-Szt.-György* és *Búr-Szt.-János* nagyobb két mezővároska az országuton, meg *Búr-Szt.-Péter* és *Sz.-Miklós* kis falucska a fenyvesek megett. Ezen számos szent nevü helységek közt áll sajátlag a vidék legszentebb helye, *Sassin!* Régi neve ennek is magyar volt. Valamint már a XIV. századi okiratokban előjön, ugy nevezzük maig is nyelvünkön *Sasvárnak*, miből nyilván a szláv, másképp ugyis értelmet-

Fehérhegységi utiképek: Sasvári (Sassini) templom.

A Whitworth-ágyu. — (Lásd a szöveget 274. lapon.)

len Sassin eredt. Neve azonban már egyszersmind azt is mutatja, hogy hajdan derék vára is volt. Előfalucskája neve is maig *Strássa*; azaz: hogy a vár előrsei állomása volt ez is, valamint e nevé helyeket gyakran találunk hazánk szabadabb rónán álló nagyobb erődei előtt, például Komárom mellett, hol körülbelül három *Örs* nevű falut és pusztát számítottunk mindenfelől. Sasvárnak épen ezen lapályos állása és vízkörnyezete, mely ugynevezett *viszárrá* tette alkalmassá, oda mutat, mintha eredeti neve nem is a rövid *Sas* de a hosszú *Sás vár*, a sásvizi növénytől így nevezve, lett volna. Maig fenáll még egy négyszögű várkastélya, mely alakja szerint a XVII. században akár a régi előbbi helyébe épült, akár csak hogy azt teljesen átalakítá. Jelenben szintén már valami pálinka-, vagy talán — elfeledtem biz én azóta — czukorgyárrá használva, ugyancsak magán viseli ezen mesterségek szenyét.

Mi a helyet hiresebbé és szentté tette, az a Boldogasszony itteni áhitatosan tisztelt és látogatott kegyképe. — Ki ne hallott volna a hazában, legalább inensőbb részében, a sassini bucsukról; népünknel e kegyetes ohajtásban: *Sassinba bucsutjárni*, számosak egyetlen s legmagasb szellemi vágya nyilatkozik. — A hely szent legendája igen egyszerű. A XVI. században az angyali türelmű Bakics Angyalka a vitéz Bakics Pál leánya és Czobor Imre alnádor neje, forrón esd a kép előtt fájalmában, hogy kemény lelkületű férjét jobb utra vezethesse. Kérése meghallgattatott, ohajtása teljesül. Példájára mások is kegyet kértek és nyertek a szent kép előtt, mely az ugynevezett fájalmas Szűzet (Piéta műneve), a keresztfa tövében ülve és szent fia holt tetemét ölben tartva ábrázolja; számos ábrái az egész országban sürin elterjesztvék.

A XVII. században azután, midőn dicsősége és kegye hire elterjedt, nagyszerű egyház emelkedett a kép fölé; a renaissance izlés akkori legfényesebb modorában, számos czikornyák- s áoszlopzatokkal. Benne diszes fresko-festvények borítják a falakat, az oltárokon remek olajképek, márványoszlopok és dús aranyzás közt állanak; mind ez igen nagyszerű mérvben alkotva van a mellette álló két emeletes s a pálosok számára épített, most eltörlött kolostorral együtt (lásd a mellékelt képet), hogy a bucsusok roppant tömegét befogadhassa.

Sasvár és Búr-Sz.-Péteren alul emelkedik a homoklapály egyetlen magasabb dombja, hegyén messze ellátzó tornyos kápolna-épülettel, mely a sivar vidék látkörének egyetlen festői szép kinézésű pontja. Neve *Sz.-Magdolna*, s a Czoborok egyike fogadásának sajtáságos emléke. A tény ugyan épen nem legendaszerű, minőt egy fogadási kápolna alapításánál várnánk, de annál inkább jellemzi a különöz Czoborok ezen családi jellemvonását. Gróf Czo-

bor Ádám dúsgazdag nagyúr és vig czimbora volt. Bécs főiri köreiben nem hiányozhatott Stralheim svéd követ vendégségén sem, melylyel ez akkorában a Németországot hadseregeivel retteggető XII. Károly vitéz svéd király diadalait ünnepelte. A szokottnál is gögösebben hánytorgatva ura hatalmát, és fitymálgatva a többit, eleinte Czobor csak szokott elménczségeivel viszonzogatta a követ hetvenkedéseit. De mire az üritett poharak mind inkább fölhevíték, ő is a vastagabb végét fogta, s a követnek királyára szóló, ráunszolt toasztjára azt válaszolta, hogy mind gazember, a ki a szultán, Rákóczy és a svéd király nevére poharat köszönt. Ezen sértést kölcsönös arczcsapások és kardrántások követték. De ezzel sem volt vége. A követ által felizgatott svéd király Czobor kiadatását követelte. A bécsi udvar nem ellenezhette jómódon a hatalmas fejedelem követelését. Azonban Czobor sem vette tréfára dolgot, megszökve, uradalma itteni tágas erdeiben lappangott. A svéd ki-

rály, szökéséről tudósítva, annál hevesebben sürgeti kiadását. Végre a bátor Czobor sem érezte magát kedve szerint; bujdosásában merész tervet forralt, s fogadást tett, hogy szerencsés sikerültére a rejtekhelye előtt álló dombon kápolnát emeltet. Fölkekedik s egyenesen Németországba megy a svéd király táborába. Ismeretlenül beáll közkatónának, s a legelső alkalommal merészen a király elébe áll, fölfödözve neki nevét. — A király előbb bátorsága által meglepetve, utóbb az eszes férfi által meg is győzve, belátja követe oktalan hevesességét; Czobort pedig drága emlékekkel megajándékozva haza bocsátja; mire ő sem feledé fogadását megtartani. A Czoborok különözössége felől ily, de sokkal csattanóbb adomákkal — mert ez nem is a javából való, s épen

csak a szép kilátásu kápolna miatt állott utunkban — egész lapokat lehetne betölteni.

(Folytatás következik.)

Vázlatok a magyar viselet történetéből.

(Folytatás.)

Uri viseletek a XVI. századból.

Ezen ide mellékelt képünkön szintén három magyar főiri viseletet állítunk elő a XVI. századból, melyek bár különböző forrásokból meritvék, mindazáltal az akkori magyar viselet lényegére nézve megegyeznek, és annak jellegét határozottan állítják elő. Ugyanis azon kor viseletét, az öltönyök bősége, hosszúsága és azon elárasztott fény jellemzik, melyek keleti eredetének sajtáságai; — párosítva egyes részeiben az európai izléssel.

Az 1-ső alak, mely Bonfin históriájának illustratiójából van másolva, prémes kalpagot visel forgóval, teste térden alól érő bő

Magyar uri viseletek a XVI. században.

alsó ruhája derekán kendővel átkötve, elől pedig övéig kapcsokkal összetartva. E felett bő s csaknem bokáig érő hosszú felsőruhát visel virágos szövetből s hosszú sip-ujjakkal, minden zsinórozás nélkül, csupán elől egy nagy csattal összetartva. Figyelemreméltó ezen felsőruhának magasan álló galléra, hasonló ahhoz, mely Zrinyi, a szigeti hős arczépein látható. Ezen fennálló gallérok a XVI. században általánosan elterjedt feszes spanyol divat befolyásának tulajdoníthatók, melyeknek kiváló sajátja volt ama fodros gallér, mely a nyakat feszesen fennállva köríté. De mely gallért nálunk csak ezen ruha-gallérok pótolják. — Továbbá szűk nadrág, és rojtos topán egyesítik ki ez öltözetet.

A 2-ik alak Eye és Falke „Kunst und Leben der Vorzeit“ című jelmez-munkából van merítve, melynek ruházata a 7-dik számban leírt polgári viselettel mindenben megegyez, csak hogy ennek kardja a jobb vállról keresztbe futó kardkötőről függ alá.

A 3-ik alak Vecellio multkor említett régi jelmez-gyűjteményéből van kivéve. Ezen alak szintén prémes kalpagot visel, testét virágos szövetű alsó ruha fűdi, afelett ujjatlan hosszú felsőruhát visel, minden gallér nélkül, elől kettős zsinórzattal, alól kétfelől a hasíték szintén hasonló zsinórzattal van összetartva. — Topán és szűk nadrág egészítik ki öltözetét. E században leggyakrabban láthatni topánokat, még csizmák gyéribben fordulnak elő a rajzokon.

A Whitworth-ágyu.

Mult évben ismertettük az Armstrong-ágyút (l. V. U. 18. sz.) s beszéltünk annak csodálatos horderejéről; most egy új angol találmányról szólhatunk, Whitworth (olv. Vaitvorsz) nevű angol új ágyujáról, mely, mint a lapok írják, Armstrong ágyuját még sokkal felülmúlja, a mint ezt a közel mult február végén, számos szakértő és katonatiszt jelenlétében tett nyilvános próbatételek bebizonyíták, a hol Whitworth megmagyarázta azon elveket is, melyeken találmányának hatása alapul.

Különösen feltűnt ez alkalommal ama könnyűség és gyorsaság, melylyel ez ágyu töltését s tisztítását kezelni lehet. Ott, hol a csőben a töltés a gyújtóhoz ér, egy darab zsiradék van, mely az elsütés alkalmával elolvadván, a csövet egyik végétől a másikig kitisztítja. A cső tisztogatása ezáltal teljesen feleslegessé válik, mert száz meg száz lövés után is oly tiszta marad az, mintha még nem is használták volna. Armstrong ágyujának az a baja, hogy azt minden lövés után erősen tisztogatni, csaknem kimosni kellett; Whitworth találmánya által roppant sok időt lehet megkímélni.

A szakértők tetszését nagymértékben nyerte meg továbbá ezen ágyu töltési módjának rendkívüli egyszerűsége. Gépezete oly egyszerű, hogy egyetlen tüzer képes az ágyuval elbánni, azt tölni s elsűtni s úgy van intézve, hogy akár gömbölyű, akár hosszudad lövegeket használhat. Egy háromfontos ilyenmű ágyuból 9 lövést tettek 6 perc alatt, a golyó 4800 lábnyira haladt. Egy tizenkétfontossal 10-szer löttek, 6870 — 7050 lábnyi messzeségre. Egy nyolczvanfontosból általán véve 10,500 lábnyira löttek 90 fontos lövegeket. Azonkívül igen nagy reményekkel vannak ez ágyu romboló erejére nézve, s akár üreges lövegekre, akár tömör golyókra használható. Különösen alkalmasnak hiszik a vas páncélú hajók elpusztítására.

A budai magán-tébolyda.

A budai magán-tébolydát szándékozván ismertetni, azt hiszem, hogy ez, most midőn az országos tébolyda épületének alapköve a budai Lipótmezőn már már lerakatik, kétszeres érdekléssel bírand. Lássuk röviden, mi az, a mit e téren eddigelé felmutatni bírnak.

Nemcsak azon haszna volt ezen intézetnek, hogy e hon egyes szerencsétlen polgárainak visszaadja legdrágább kincsét, — az ész: de egyszersmind összegyűjtve a tananyagot, nemzetünk tudományossága ez iránybani becsületét is megmenti. — Bár ezen intézetnek is át kelle esni a próba-éveken, mindazáltal életrevalósága közel multjával meghaladta már a kétértelmű jövő bizonytalanságait, leküzdte azon sajnós előítéletet, melynélfogva sok család szegyennek tartá, az örültet nyilvános intézetbe hozni, mintha az embernek szegyenlenie kellene azt, hogy ember, tehát földi bajok szánandó örököse. — A siker eloszlatja lassan ezen előítéleteket, az intézet virágzásnak örvend, s az egészség, tudomány s nemzeti becsület egyaránt nyereseménynek tekinthetik.

Alljanak itt az intézet programjának lényegesebb pontjai, melyekből ennek 1852-i január 1-én történt megnyitása óta nyolcz évi működése, a betegek körüli eljárása, s általán véve egész belsejének látható.

E mindkét nembeli gyógyítható örültek-gyógyintézete, melyet dr. Schwartz hazánkfia alapított és tart fenn s mely Budának igen egészséges és szép táján a Krisztina-városi Kékgolyó-utczában áll, mintegy 50 beteg befogadására van elrendezve. Az intézet egy nyugotról keletnek nyuló, két mellék szárnyalattal ellátott fő és egy különálló mellék-épületből áll. A betegek nemökre nézve úgy vannak elhelyezve, hogy a főépület jobb oldal-szárnyát, és középrészének jobb felét a férfiak, a mellék-épület pedig a nők lakják. A nyugtalan, dühöngő betegek a csöndeseiktől elválasztva és szobák a főépület bal mellékszárnnyában vannak.

Az intézet bejáratát szépen festett csarnok képezi, melyből balra az igazgató lakásába, jobbra pedig a tágas és világos folyosókba és innét a betegek szobáiba juthatni. Bemenetkor látható egyszersmind a fasorok-, bokrok-, facsoportok- és virágokkal beültetett kert, ugyszintén az intézethez tartozó nagy szőlő.

A fölvetett betegek igen mérsékelt árért, minden viszonyaiknak megfelelő kényelem- és igen gondos bánásmódban részesülnek. Minden elrostélyzás vagy más börtönszerű óvőeszközök mellőzvék, s azok a betegek szüntelen felügyelet alatt tartása által pótolják.

Az intézet belrendezése, fekvése nemkülönböztetve tiszta s megújuló levegője az egészségre nézve a legörvendeztetőbbben szerencsésnek bizonyult be.

Az intézet célja, a betegek fölvétele és elbocsátása.

Az intézet célja a reá bizott elmebetegek gyógyítása. A fölvetel föltétele vagy a gyógyíthatási remény, vagy a közbátorságtól az elmebetegekre vonatkozó szükséges gondoskodás. Föl nem vétetnek: az idioták, hülyék (cretin), a baj legmagasb fokán álló buták, az egyszersmind nehézkóros elmebetegek; továbbá oly elmebetegek, kik külső, nagy mértékben eltorzító és undort gerjesztő vagy ragályos bajokban szenvednek, milyenek a rák, általános bujasenyv. stb.

A beteg fölvétele az intézetbe csupán: a) a szülők, b) a gyám és c) a hivatali vagy községi előjáróság ajánlatára történik.

Az ez esetben az intézet igazgatóságához intézett ajánlat mellé csatolandó mindenkor az illetékes hatóságnak, vagy azon orvosnak, ki a beteget akkor vagy előbb ápolta, a felőli bizonyítványa, hogy a kérdésben forgó egyén valóban elmebetegségben szenved, és vagy helyrehozására, vagy ártalmatlanná tételére szükséges fölvetetnie az intézetbe.

Az ajánlattal egyuttal szorososan ki kell jelölni, hogy megnyutató biztossággal kitől várható az ápolási költségek fedezése?

A beteg rokonainak, kik az intézetbe adták, szabadságukban állt, ha még meg nem gyógyult is, az intézetből tértetvény mellett visszavinni. Ha a beteg meg nem gyógyult, az ő akaratuk ellenére csak akkor tartathatik vissza az intézetben, ha abba rendőrségi intézkedés folytán vétetett föl.

Ha a beteg az intézetben meghal, temetési költségeit rokonai fizetik.

A betegek élelmezése.

Az intézetben levő betegek legnagyobb része a műveltebb és magasabb osztályhoz tartozik; de alsóbb osztályiak s vagyontalanabbak is fölvetetnek.

Az élelmezés egy hónapra:

I. osztályu betegnél	80 pft.
II. „ „ „	60 „
III. „ „ „	40 „ és

az államköltségen tartott 25 pftba kerül.

Ezért kap a beteg jól felszerelt szobát, egész élelmezést, szolgálatot, mosást, és részesül minden szükséges orvosi kezelés- és gyógyszerben.

A csöndes és lábadozó betegek az intézet orvosával és annak családjával esznek.

Házi rend.

Minden, különben gyöngéledés miatt nem akadályozott beteg, reggel 6. órakor felkel és esti 9-ed félkor lefekszik.

A betegek fölügyeletére ápolók és ápolónők vannak alkalmazva, kik fölvaltva a szobákban, folyosókban és kertben éjjel nappal felvigyáznak. Ha a betegek zavar, vagy föltiló változás mutatkozik, azonnal jelentést kell tenniük az intézeti segédnél, vagy igazgatónál. Az ápolók minden lehető szelidség és kimélettel tartoznak eljárni foglalkozásaikban; a rájok bizott betegeknek még csak szóval elkövetett méltatlankodásért is szigoruan megbüntettetnek.

A cselédségnek a betegtől, míg ez az intézetben van, semminemű ajándékot nem szabad elfogadni, valamint a beteg kívánatára ennek leveleit, üzeneteit kihordani, s bevásárlásokat az orvos engedelmével tenni, vagy mások által tétetni is, elbocsátatás büntetése alatt tiltva van.

A betegekkel való bánásmód.

Mi a betegekkel való bánásmódot illeti, ez nem kerestetik egyes mesterfogásokban, a kedély és képzelet erős megrázkódtatásában, vagy azon veszélyes és mellőzendő szokásban, örült eszmét más ilyennel üzni el: hanem az igazság varázserejében, az egésznek értelmes rendjében, melynek mindenki engedni tartozik, és melynek befolyása alól senki sem vonhatja ki magát; — továbbá a beteg egész szellemi személyességének felfogásában, a kedély lecsillapításában, a valódi erkölcsi szabadság és önmérséklet fölkeltésében áll. Szóval a betegek kezelésénél az értelmi tevékenység a leghathatósabb és legáltalánosabb szer. A betegeknek csak legkisebb része nem foglalkozik, de ezeknél is megkísértetik az, valahányszor csak erre kedvező alkalom mutatkozik.

Férfiaknál, minden élelmezési osztályokban a gazdasági, mindenek előtt pedig a kert munkák, szép idő jártával kedvező alkalmat nyújtanak a foglalkozásra. A műveltebbekkel a történet, természetrajz, földirat tanulmányozására, s föladatak kidolgozására sok időt fordítanak. A teke-, kártya-, sakkjáték, ostábla, domino stb. a legtöbb férfibetegnek nagy mulatságot szereznek.

Nőknél a tépésfosztást, varrást, gombolyítást, fonást, kötést, és a butorok, szobák és ruha tisztítását stb. kísértik meg. Mennyire lehet kiigazi-

tani és helyrehozni épen azt adják kezükbe, mit maguk piszkoltak be, vagy rontottak el.

Még a legingerültebbeknél is lehetőleg mellőznek mindent, mi fájdalmat, vagy félelmet gerjesztene. Azért ez intézetből számüzték mind azon kínzó szerek, melyekkel e szerencsétleneket különben kínozni szokták. A kényszerítő ing minden esetben elégséges, és csak ritkán jó alkalmazásba a kényszerítő, és csak is azon betegeknek kik a gondosan föltett kényszer-ínget nem ritkán büvész ügyességgel ismét le tudják vetni.

A betegekkel való bánásmódnál vezérlő orvosi alapelveknek megfelelőleg a baj származása- és jelen állapotának vizsgálatára támaszkodnak az intézet orvosai a gyógykezelésben, mihez ugyan a tömördek gyógyszerekből csak csekély számú választatják ki; de az egyoldalú szoritkozás ez vagy amaz gyógyszerre mellőzve van.

A gyógyintézet eddigi működését illetőleg mondja dr. Schwartzér még 1856. megjelent orvosi jelentésében:

Fölvétetett	62 férfi, 48 nő, összesen 110.	— Ezekből
Kilépett	28 „ 20 „ „ 48	
Javult	3 „ 7 „ „ 10	
Gyógyulatlanul maradt 2 „ 4 „ „ 6		
Más intézetbe ment . . 4 „ 3 „ „ 7		
Betegség nyoma nélkül 1 „ — „ „ 1		
Meghalt	11 „ 2 „ „ 13	
	49 férfi, 36 nő, összesen 85	
Visszamaradt az intézetben	25	
	Összesen . . 110.	

(Azóta a létszám tetemesen növekedett.)

Ezek közt volt magyarországi, erdélyi, horvátországi, ausztriai, csehországi, morvaországi, tiroli, bajorországi és oláhországi; legtöbb volt magyarországi és pedig 86. — Innét láthatni, hogy e magán-intézet felállítására a hazában mily sürgető szükségét pótol, és hogy az intézet ily rövid idő alatt mily nagy bizalmat volt szerencsés kiérdemelni ugy a hazában, mint a szomszéd országokban is.

E programból, az intézet működését és áldásos sikerét átláthatja mindenki. Igaz ugyan, hogy derék igazgatója dr. Schwartzér, magyar nyelven irt e szaki jeles munkájában maga is azt mondja: hogy egyes tébolydákban 100 betegből 80—90 (illetőleg 23-ból 21.) gyógyult meg, ezek azonban heveny (acut) esetek voltak; nálunk fájdalom! heveny esetet keveset kap az intézet, oda többnyire két három éves, szóval, eléggé elhanyagolt esetek jutnak gyógykezelés alá. Ha aztán nem mind gyógyul meg, azon nem fog senki fennakadni, hiszen a csodák ideje már régen lejárt.

Még egyet. Ha szabad Humphry Davy híres angol vegyész példájára, kiről az angolok azt mondják: hogy legnagyobb fölfedezése Faraday (egy még híresebb vegyész) volt, nekem is valamit fölfedezni, akkor bátor vagyok dr. Bolyó urat, az intézet segédorvosát fölemlíteni, ki buzgóságával s szakismeretével az intézet valódi jobb keze.

Dr. Lyachovics Iván.

Böngészet az élet és tudomány mezején.

Epikur — (már ez nem kynikus de mégis régi bölcs vala, ki a test és lélek örömeit egyenlően tartósaknak és tölünk függőknek, általunk mindig előállíthatóknak nyilvánította) — midőn a körében egybesereglett néptömegetől, gunykazaj közt kérdeztetett, mondaná el véleményét az *eseményekről*, a *vakvégeztől* (fatum), *fájdalomról* és *halálról*; következőképp válaszolt: „Az *eseményektől* nem félek, mivel meg vagyok győződve, mikép azok, rajtam — félek nem félek — az idő és körülmények parancsára, — ha utjokba állok, keresztülvonulnak vagy átrohannak; — jobbnak tartom: okosan tűrni a szerencsétlenséget, mint okatlanul élni a szerencse adományával. A *vakvégeztől* nem félek, mert: ez, az *okból* született *következmények* és az emberi szabadság mellett, meg nem állhat. A *fájdalomtól* szintén nincs miért remegnem; mert: az, ha *tartós*, nem gyilkoló; ha *igen nehéz*, nem tartós. (Si gravis, brevis; si durans, levis.) A *haláltól* sem félek; mert: ha a halál *jelen van*: akkor már én nem vagyok; — a *míg élek*: a halál *távol jár* tőlem; tehát sem az élők, sem a halottakat nem rémítheti. Jó lett volna magyar huszárnak azaz Epikurus!

Aristoteles — nagy Sándor tanítója — midőn álomra hajtá fejét és hunyá szeméit, rézgolyót tartá kezében, mely éjelenként több ízben esett csörömpölve azon réztálba, mely estvéneként nyugágya elé tétetett. A zörejre a szemfűl-tanítvány mindig fölserkent; s kérdé egykor Mentorától: miért háborgatja saját és halótársai álmát? „Királyt akarok nevelni Makedoniának, utódot a nagy Filepnek. Mit éjelenként cselekszem, azt nem emberek-től, — a vándor darvaktól tanultam; — az őrdaru, midőn éber álmát szendergi, egyik lábának ujjai közé követ vesz; — valahányszor elejti azt: rögtön fölkapja, . . . és minden alkalommal széttekint az alvó fáradt sereg között. Ti királyok! . . . őrei vagytok a népnek, mely kormánypálcázatok alatt, érdekeitekért fáradozik, . . . vigyázzatok! . . . mélyen aludnotok nem szabad; mert, ha vigyázatlan-, vagy gondatlanságtok miatt a munkás nép veszélybe esik, s nyomorba sülyed: ti vesztetek legtöbbet! — Jól tudott leczkézteni ez az Aristoteles! — megérdemlette, hogy felőle a vén Filep így nyilatkozott Sándor fia születése alkalmával: „Nem azért örülök, hogy fiam született, hanem azért, hogy Aristoteles tanítványa leend fiam.“

Legyen ennyi elég — ez alkalommal — a régi bölcsokről!

Aristoteles a tenger hullámai közé temetkezett; mert a tenger *árapályának* okait fölfedezni nem tudá. A természet e nagyszerű játékát még a Caesar hadserege sem ismeré, midőn britanniai első hadjárata alkalmával hajóit a tengerközépről visszatért habok tele öntötték; — most meg, a kis gyermek is tudja, hogy: azt a *hold* és *nap* vonzereje idézi elé! Sokat nem tudtak a régiek, mit mi tudunk; de kölcsön fejében: mi többet nem tudunk, mit ők tudtak! Építészet . . . Halottak balzsamozása. Örökké (azaz igen sokáig) égő lámpák a sírboltokban. Leonidási hőstettek. Kodrusféle önfeláldozás. Horátiusi lélekjelenlét. Sokratesi bölcsesség és türelem. Platóni lángész és tanítói képesség. Aristotelesi fáradsatlan buvárkodás a természet titkos rejtekeiben, és több effélék: ma is megjárának!

Zsigmond császár a *hiselgöket*: a királyi palota *molyférgéinek* és *pusztító patkányainak* nevezte.

Bartók Gábor.

T Á R H Á Z.

Kakas Márton levelei.

CXXIV. A horvát szükkölködők javára rendezett műverseny.

Már ezelőtt egy héttel nem lehetett jegyet kapni a műversenyre, minden leülni való hely el volt foglalva. Volt harag és apprehensio, a rendező bizottmány tagjai nem járhattak az utczán, mert mindenünnen sértett guelphek és ghibellinusok törtek elő rájuk, a kik zártzések és páholyok felett vittak elkeseredett párharcot. E szorongatásukban arra a jó gondolatra jöttek, hogy másnap ismételjék az előadást, ennek a jövedelmével fedezzék az első előadásra tett tetemes költségeket (világításra, zenére, disztiményekre, szolgálati személyzetre, nyomtatványokra stb., — a jelmezeket természetesen a résztvevők mind saját költségeiken állították ki, s legtöbbben, mint gróf Zichy Manó, Zrinyi egész öltözékét a színháznak ajándékozzák), a fennmaradt összeget pedig a nyugdíj-intézetnek ajándékozzák, kárpótlásul elmaradni kényszerült virágvasárnapi műversenyéért. Így a közönség haragja lecsillapult, a horvát szükkölködők kerékszámú ötezer s néhány száz pengőforintot nyertek, s a szegény hazai intézmény, a színházi nyugdíj-intézet sem kerülte meg saját kárával az emberbaráti célra támasztott érdekeltséget. A hírlapszerkesztők és kritikusok pedig nagy bölcsen a megelőzőt estei jelmezes főpróbára voltak hivatalosak, hogy ha kritizálni akarnak, addig tegyék, a míg segíteni lehet a dolgon. Ennélfogva mindkét előadáson minden igen jól ment; a résztvevők személyisége élvezetessé tette az előadott műveket; a historiai ábrák pompásan és jó izléssel voltak kiállítva; a nagy historiai neveket ezuttal épen oly nagy historiai nevek viselték: Zichy, Horvát, Csáky, Lipthay, Kendeffy, Odescalchi, három Károlyi, Orczy, Beöthy, Batthyány, Featetics, Szapáry, Keglevics, Andrásy, Blaszkovics, Földváry; — Csekonics, Lipthay, Orczy, Vass, Szirmay-Sztáray, Odescalchi-Degenfeld, Zichy-Kornis urhölgyek a Zrinyiek, Alapiak, Juranics, Farkasich, Szecsödy, Csáky, Balás, Bajoni, deli Vid stb. és azok nejei-

nek, leányainak alakjait képviselve, köztük két horvát jelmezbe öltözött alak, a hős Radivoy és nőtestvére: Podmaniczky b. és Kinsky Irene grófnő által személyesítve.

De legragyogóbb fénypontját képezte e műstélynek Nákó-Gyertyánffy grófné játéka.

A grófnő, saját zenekara, öt cigány kísérete mellett zongorán játszott a el előttünk a leggyönyörűbb magyar csárdásokat, a minőket valaha hallani lehetett. Így csak az játszhatik, a kinek nem ujjain keresztül, de egyenesen szívéből jönnek a magyar dalok. Nem lehet annak a bűbáját megmagyarázni, azt csak érezni lehet; nem lehet azt eltanulni, azt csak elsejteni lehet, nem lehet azt megbírálni, attól csak elragadtatni lehet. Ez több, mint művészet, ez ihlet. A közönség önkénytelen elragadtatása volt tanujele a hatásnak, a mit e nekünk minden tulvilági zenénél szebb zene előidézett. *Nagyon sokat kell annak tudni*, a ki érteni akarja, hogy mi abban a magyar zenében a szép? Nákó grófné játéka után még talán — Liszt Ferencz is megértene azt a rájőne, hogy a magyar zene csakugyan mégis magyar zene.

Másnap csaknem oly nagy közönség előtt lőn ismételve e műverseny, mely közönség még nagyobb is leendett, ha e napon egy népes temetés (a márcz. 15-én kapott sebében elhalt Forinyák Géza eltakarítása) némi akadályul nem szolgált.

Kakas Márton.

Anyagi s szellemi műveltség, real s klasszikus irány.

A Vasárnapi Ujság 7-ik számában a „*Megyünk-e előre?*“ feliratu cikkben nemzetünk szellemi érdekeiről s azoknak általános fejlődéséről szö-ltünk.

Ezen szellemi érdekek fő- s leghatályosb eszközlői és ápolói a *tanítósze-tek*. — Vannak, kik ez utolsók számát veszik a népek szellemi állapota légmérőjének s az iskolák sűrűbb vagy gyéresebb létezése szerint határozzák meg a nemzetek fölvilágosodottságának fokát. Mi nem egészen tartunk ezekkel. Igaz ugyan, hogy minél több az iskola, annál többeknek nyújtatik alkalom az ő szellemi kiképeztetésükre. De hogy a szám nem mindig s nem

* A műverseny estéjén két zártzékért 148 pttot fizettek, természetesen tízérke-dőknek.

mindenben biztosítja a sikert, azt mi számtalan, az élet minden utából merített példákkal könnyen bebizonyíthatók. Mert p. o. nem az a kert a legjobb, melyben a legtöbb, hanem az, melyben a legnevezetesebb s legtermékenyebb gyümölcsfa létezik. S így ama szellemi téren is a kívánt siker nem attól függ, hogy van iskola, és pedig számra nézve sok; de inkább attól, hogy milyen s miként használtatik.

A mi középiskoláink az újabb időben két főosztályra választottak el — az ugynevezett *reáltanodákra* és *gymnasiumokra* — s ugylátszik, mintha a közvélemény inkább hajlanék amazokhoz, azaz, mintha amaz elsőnek nagyobb érvényt s némi elsőbbséget tulajdonítana ez utóbbiak fölött.

Mi ezt, ha így volna, nem helyeselhetnők. Mert ámbár a reáltanodák feladata is olyan, melynek a maga nemében szükséges és jótékony voltát senkinek vonandja kétségbe; mindamellett azt sem fogja tagadni senki, hogy az ezekben nyert vagy nyerhető kimivelődés magánál a dolog természeténél fogva csak egyoldalú lehet, s tehát hiányos és tökéletlen. Mert a reáliskola, ha meg akar felelni mind nevének, mind céljának, kénytelen kizárni tanítása köréből mindent, a mi nem tartozik közvetlenül, s nem vonatkozik egyenesen az élet anyagi érdekeire; holott a gymnásium teendője egészen más, sokkal általánosabb, s ha szabad így kifejeznünk magunkat, sokkal ideálisabb.

Mi szeretünk szólani *klasszikus műveltségről*. De ezen klasszikus műveltség egészen más valami, mint a mit nekünk a reáliskola ad vagy adhat. Ez téged talán jó művesé, ügyes művészzé, gyárnokká, vagy mérnöké stb., szóval alkalmas kenyerkereső s általában hasznos emberré nevelhet fel s képezhet ki; de korántsem azzá, a kiről áll ama szentirási mondat: „Hogy nem csupán kenyérről él az ember.“

Van még valami magasztosabb is az életben, a mit sem számokba foglalni, sem pedig gépek által előteremteni nem lehet, hanem a mit be kell oltani az ember szívébe, lelkébe és kebelébe, kora ifjúságától fogva szemé elé terjesztvén neki a nagy erények, a fenséges gondolatok, a magasztos eszmék s a dicsőséges tettek példányait, a melyeket jelesen a régi klasszikus világ szolgáltat az annak történelmét vizsgálkodó buvárnak. Ez tágitja az ismeretek látkörét, megihletti a lelket, nemesíti a szívet, s buzdítja és teszi az embert alkalmatossá minden jóra és dicsőre. — Nem kívánjuk mi azt, hogy minden ember legyen Homér, Plató és Sokrates, vagy Cicero, Seneca és Horác, hogy tudjon görögül, latinul, vagy épen zsidóul is; de azt méltán követelhetjük, hogy minden, a ki a műveltek sorába számítatni akar, legalább ismerje azon férfiakat, a kiktől a lelki világosságának oly fényes sugarai terjedtek el az utóvilág minden részeire, szakaira és nemzetségeire.

Ezen s más hozzájuk hasonló kitűnő férfiak tüzenél melegültek meg a későbbi korszakok nagynevű s híri emberei is, a Danték és Petrarkák, Camoenok és Cervantesek, Moliérek, Rousseauk és Bossuetok, Miltonok és Shakespearek, Kantok és Klopstockok, Bokonok és Newtonok, — de a mi saját nemzetünk legtündöklőbb csillagai is a tudományok és költészet egén. Ismételjük, mi nem kívánjuk, hogy ezeket mindenki ismerje s műveikben jártas legyen, — de, megvalljuk, az sem tetszik nagyon, hogy az ezekkel való ismeretség évről évre, napról napra szűkebb körökre látszik összehúzórogni nálunk, hogy utoljára azt sem tudjuk, hogy ilyenek éltek-e valaha a világon?

A mi apáink még latinul tudtak beszélni, ha nemis Cicerokint, de legalább úgy, hogy szükség esetében ezt is megérthették. A mostani nemzedék, ugylátszik, dicsőségnak tartja — nem tudni latinul. De mi azt mondjuk: bár tudna az én fiam legalább annyit, a mennyit apja tudott akkor, a midőn az iskolába beszegődő virgoncz a „singularis nominativus, haec mensa“ val kezdte meg tanítványi pályafutását. Mi ugyan nem azt hisszük, hogy az előadási nyelv korszerűvé változását volna oka bárkinek is, az ismeretek szempontjából, sajnálni; mert az ifju a magyar nyelvben is (de sőt abban, mint élő s anyanyelvben még sokkal könnyebben) tanulhat szintén annyit most, mint a mennyit tanult valaha elődje a latin nyelvben, de azt saját tapasztalásunk után mégis mondhatjuk, hogy, míg a hajdankori tanuló az igenis nehéz latin nyelvet annyiban sajátjává tette, hogy beszélhetett latinul; amellett, ezalatt és azáltal esztét, emlékező s bíráló tehetségét így fejlesztette ki s annyira élesítette meg, hogy, felvergődvén az ugynevezett philosophiába, az előadatni szokott abstract tanulmányokat annál könnyebben s mintegy játszva foghatta fel. Meglehet, hogy az most is úgy van, s mi igen távol vagyunk attól, hogy az ellenkezőt állítani merjük. De az, a mi személyes hivataloskodásunk körében itt-ott szemünkbe tűnt egyes példák után indulva, nem mondhatunk egyebet, mint hogy mi azzal, a mit azon a téren, melyről itt szó vala, találtunk — megelégedve épen nem voltunk — s hogy, mint a közpéldabeszéd mondja, mégis csak kell lenni valami bibének a dologban. — Magyar ifju, ne hanyagold el a klasszikus tanulmányokat!

Irodalom és művészet.

+ Megjelent a: „Kazinczy-ünnep Magyarországon 1859-ben.“ Az irodalma vezérért dicsőítő magyar nemzetnek emlékül írta *Kempelen Győző*. A könyv 158 nagy nyolczadrétű lapra terjed s Kazinczy Ferencznek könyomatu arcképe díszíti. Kiállítása igen szép, Burger Zsigmond szegedi nyomdatulajdonosnak becsületére válik.

+ („*Tulpiros bokréta*.“) Ily című humorisztikai munkára nyit aláírást és előfizetést *Rákosi László*. Ára a 6 ivre terjedő munkának 60 ujkr, diszkötésben 1 ft, 20 kr. Az iverk és a pénz april végeig szerzőhöz (Pest, magyar-utca 7. sz.) küldendők be.

+ (*Emilia felkéri hazánk irónóit*), hogy az általa szerkesztendő „Magyar nők évkönyve“ című albumszerű naptár tartalmát becses közreműkö-

désük által érdekesíteni sziveskedjenek. A beküldendő dolgozatok lehetnek: nőket érdeklő közhasznú értekezések, humorisztikai czikkek, történelmi életrajzok, beszélek és költemények. A művek illőleg díjaztatni fognak. Beküldési határidő f. é. május 10-ike. A kéziratok ily czim alatt adandók postára: „Emiliának,“ Pesten, az ev. iskola épületében.

+ (*Felhívás a magyar irodalom barátaihoz*.) Az 1846. és 1847-dik évben a Kisfaludy-társaság által jeles költők és műtészünk Erdélyi János fáradságtalan buzgalma folytán kiadott „*Népdalok*“ban oly kincse gyűlt össze a népköltészetnek, melynek hatása mind az újabbkori költészetre, mind az olvasó közönségre eredménydusnak bizonyult. Ezen idő óta, a lefolyt tizenkét év alatt ujjolag száz meg száz ily költészeti kincs merült fel, melyek szét-szórva hevernek a haza minden részeiben, s az enyészettől ismét csak figyelmes felkarolás által óvhatók meg. Alólirottak forró szeretettel ragaszkodnak ez ügghöz, és más illetékesebb vállalkozók hiánya miatt a nyomtatásban meg nem jelent, csupán a nép ajkán élő dalokat össze akarják gyűjteni. E célból fölkérnek minden lelkes irodalom-barátot, hogy őket e vállalatukban segítsék elő nagybecsült fáradozásaikkal, s a mely dolokról körükben tudomásuk van (legyenek azok puszta, szerelmes, gunyos, nemzeti pásztori, humorisztikus, bordalok, románcok, balladák és másneműek) sziveskedjenek azokat az irodalom érdekében összegyűjteni, és alólirottakhoz folyó évi augusztus hó végeig beküldeni. Kelt Nagy-Abonyban (Pestmegyében) márcz 30. 1860. *Abonyi Lajos. Turpásztói László.*

+ (*Pályázati eredmény*.) A idei, gr. Karácsonyiféle százaranyas pályadíjt *Szigligetinek* „A titkos iratok“ című történelmi drámája nyerte el.

+ (*A Szent-István-Társulat tagjai*) mult évi könyvilletmény fejében a következő műveket kapták: 1) „Egyetemes magyar Encyclopaedia“ I. kötet, 70 negyedréti iv (50 ivbe számítva.) Bolti ára 4 ft. — 2) „Morus Tamás és korszaka.“ 15¹/₄ nyolczadrétű iv. Ára 1 ft. — 3) „Magyar szentek legendái egy névtelen carthausitól.“ 11 tizenkettedrétű iv. Ára 50 kr. — 4) „A bölcsészlet lényege és feladatáról.“ 5¹/₄ nyolczadrétű iv. Ára 50 kr. — 5) „A materialismus hatásairól.“ 2 nyolczadrétű iv. Ára 20 kr. — 6) „A Szent-István-Társulat jegyző- és névkönyve 1859-re.“ 13³/₄ kis nyolczadrétű iv. Ára 30 kr. — E szerint a tagoknak mult évre kiszolgáltatót könyvilletmény összes ivszáma 97¹/₄; bolti ára 6 ft 50 kr. A 90 ivet meghaladó 7¹/₄ iv, valamint a már kézben levő „Szentek élete“ című, 40 ivre terjedő munka is a tagoknak folyó évi könyvilletményül fog beszámíttatni. Tehát 3 ft 15 kr. évdíjért a résztvevők 6 ft 50 kr. értékű könyvet kaptak.

△ (*Az „Iparosok Lapja“ szerkesztősége negyedévi előfizetési felhívásában előfizetőinek egy rámba is illeszthető szép arcképet ígér, s ezenkívül, a mennyire a közönség pártolása engedi, a szöveg megérthetőségét előmozdító rajzokat is fog a lapba nyomtatni. Előfizetési díj egész évre 4, félévre 2, negyedévre 1 ujft. Az előfizetések a szerkesztőségekhez (üllői-ut 10. sz.) intézendők.*

+ (*Előfizetés képekre*.) Werfer Károly előfizetést nyit „Szigetvári jelenetek a történetből“ című két nagy könyomatu műlapra. Az első kép tárgya: Az ostromló török had követői az ostromlott Szigetvár hősei előtt; a másodiké: A hős Zrinyi és hű bajnokai esküje, győzni vagy meghalni. E két kép a horvát szükölködők javára april 3-án a nemzeti színházban főrangú műkedvelők által előadott néma ábrázolatok rajzait hozza.

+ (*Greguss Agoston*) holmi gyanúsítgatások kikerülése végett kijelenti, hogy a mult évben 100 arany pályadíjt nyert „Telivért“ nem ő, hanem *Pompéry János* írta. Furcsa, hogy ezt, ha csakugyan úgy van, nem maga a szerző vallja be.

+ (*Kazinczy Ferenc és Kisfaludy Károlynak*) a Muzem kertjében felállítandó álló szobrait Szandház fogja bronzból önteni. Kazinczy nagy mellszobrát pedig az Akademia palotája számára Fernkorn jeles bécsi művész készíti.

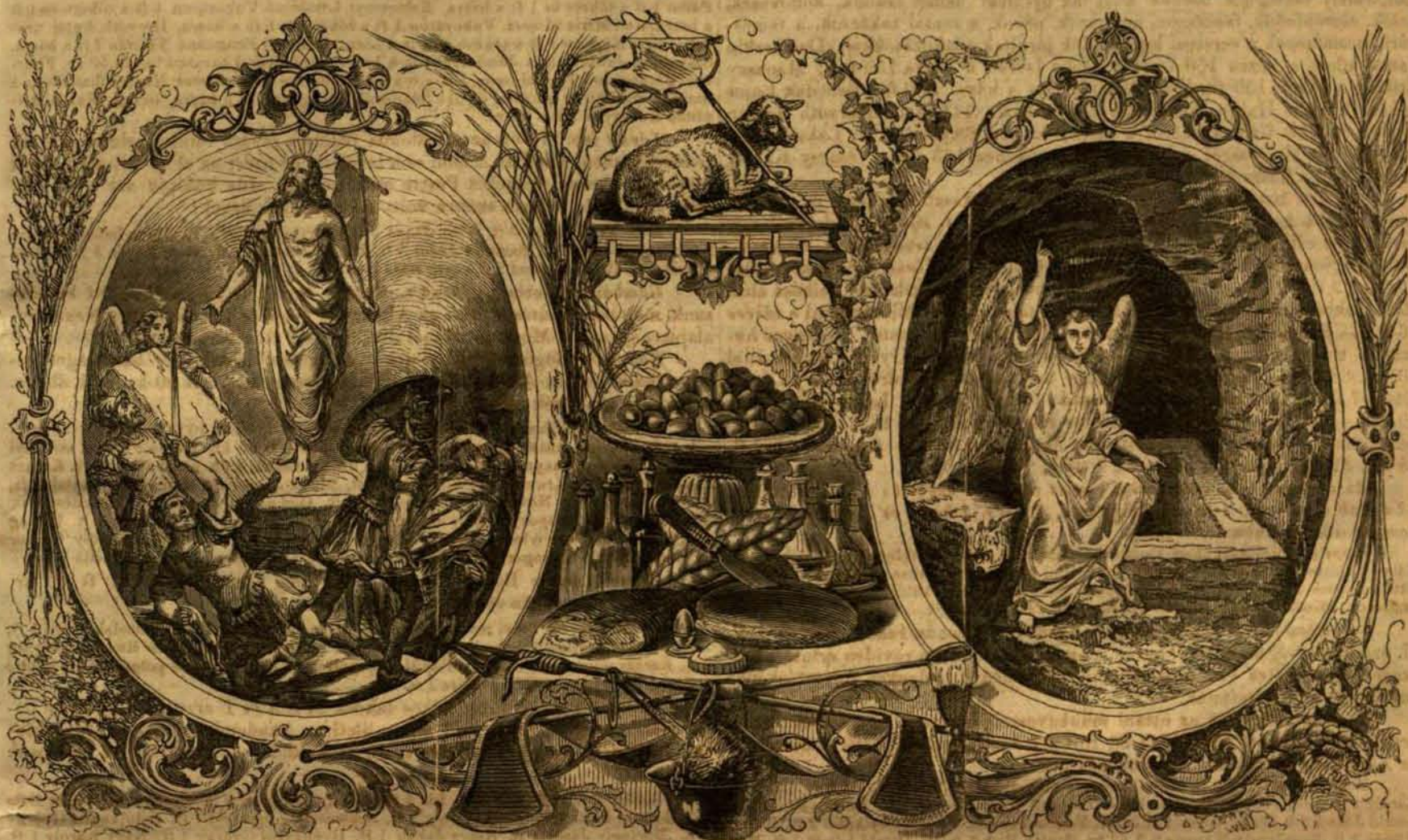
+ (*Szobrokról szólván*.) megemlítjük, hogy *Lendvainak* ércöntetű-szobra Dunaiszky műtermében már egészen elkészítve látható. Ugy halljuk, hogy pár hét múlva már föl is lesz állítva nemzeti színházunk előtt, a Kátana-szobrot pedig eltávolítják onnan.

+ (*Vochenhuber kisasszonyt*), kit a lapok néhány hét előtt buzgón ajánlgattak, mint halljuk, nemzeti színházunk operai szakmájához két évre szerződötték. Ellingerné asszony pedig félév múlva elhagyja színházunkat; hallomás szerint a bécsi udvari operához megy.

Közintézetek, egyletek.

+ (*A nemzeti Muzem ternei földissítésére*) gyűjtő lelkes hölgyek névsorát folytatjuk. Preng Mihályné Győrött 74 ft, Dienstl-Kürthy Anna Kolthán (Kömárom) 35 ft, Jaross-Szabadhegyi Ludovika szintén Kolthán 28 ft, Ferenczy Alajosné sz. Moldváry Róza Gyulán 97 ft, gr. Eltz Károlyné Vukováron 268 ft, Pap Mórné szül. Kaszap Mária Karczagon 50 ft, Polgár Jánosné Kunhegyesen 32 ft, báró Sennyey Lajosné szül. báró Vécsey Erzsébet Paczinban (Zemplén) 50 ft, Bezeredy Istvánné szül. Bezeredy Etelka Pesten 49 ft. Még külföldről is érkeznek adakozások, így a lelkes Zichy Livia grófnő ivén (ki már 900 ft-nál többet gyűjtött) e nevek is olvashatók: „La princesse D'Alsace Henri Angelice, 50 ft,“ „la baronesse Leopoldine Pouthon 100 ft,“ s „la baronne Azégla d'Jsola 100 ft.“

— (*A nagy-várad szegény-vakok-gyógyintézete*) szent. György-napkor megnyílik. A szegény sorsu szembetegek figyelmeztetnek: hogy a helység-elöljáróktól kiállított *szegénység-bizonyítvány* magukat ellássák, a népujságok szerkesztőségei pedig — a szegények érdekében — ezen sorok közlésére tisztelettel kéretnek. — Nagyvárad márczius 22-én 1860. — *Dr. Gross Albert*, városi főorvos és az intézet tulajdonosa.

HUSVÉT ÜNNEPÉRE.

A nemzeti színházban tartott műkedvelői előadások.

(Április 3-án és 4-én.)

A mult hét maradandó fontosságú eseménye volt am. jótékony czélokra (a szükölködő horvátok fölségelésére s a színházi nyugdíjintézet javára) kedden és szerdán este rendezett két műelőadás, mely szavalat, ének- és ábrákból állott. Hogy e szép esték emléke megmaradjon, itt közöljük az egész műsort az előadók neveivel együtt, kiknek legnagyobb része az e téren eddig ritkán, csak kivételképen megjelenni szokott magas aristokratai osztályhoz tartoznak. Az előadás részletei voltak:

I. szakasz: 1. Nyitány Erkel Ferencz Báthori Mária című operájából, előadta a *nemzeti színház összes zenekara*. 2. „Szilágyi és Hajmási” költemény Vörösmartytól, szavalta Jókai Mór ur. 3. Ábránd hárfára, szerző Parish-Alvars, előadta Orsovanszky Karolyné, Lieder Friderika assz. 4. Magyar népdalok „Cserebogár”, „Te vagy te vagy barna kis lány” és „Fáj a szívem fáj” zenekarkísérettel, előadták báró Oldershausenné, gr. Zichy Paulina, b. Orczy Thekla és gr. Batthyány Ilona. 5. Zongora-verseny Erkel Ferencz Hunyady László című operájából két zongorán, előadták gr. Kinsky Iren és Kubinyi Krisztina k. a., b. Orczy Bódog és b. Redl Béla urak.

II. szakasz: 1. Nyitány Doppler Ferencz Két huszár című operájából, előadta a *nemzeti színház összes zenekara*. 2. Templomi dal a XVI. századból, szerző Stradella. Zongora, harmonika, hegedű és gordonkára alkalmazta Lefébure-Wély; előadták Kubinyi Krisztina k. a., gr. Festetics Leo, Ritter S., Wagner László, Klöszel és Wagner Ödön urak. 3. A legszebb hölgy, költemény Garaitól, szavalta Heckenast Gusztárné Bajza Lenke assz. 4. Magyar dalok, zongorán saját zenekara kísérettel előadta gr. Nákó Kálmáné Gyertyánffy Berta assz. 5. Ének a XVI. századból Tinódy Sebestyéntől. Nagy négyes kardalra alkalmazták Mútray Gábor és Engeszer Mátyás urak. Engeszer Mátyás ur zongora-kísérettel előadták a *zenede és a dalárda tagjai*.

III. szakasz. Két ábra zenekarkísérettel: 1) Szolimán követői felszólítják Zrínyi Miklóst Szégethvár feladására. 2) Zrínyi Miklós és a városság esküszik a várat megvédeni. Az ábrák magyarázatát Zrínyi a költő „Zrinias” költeményéből olvasta Jókai Mór ur.

As ábrákban részt vettek: Csekonics Jánosné Liphay Leona bárónő, herczeg Odescalchi Gyuláné gr. Degenfeld Anna, gr. Zichy Pálné gr. Kornis Anna, gr. Bánffy Erzsébet, gr. Degenfeld Emma, báró Orczy Irma, gr. Kinsky Irén, gr. Sztáray Alexandra, gr. Vass Emma, gr. Vass Józsefa, gr. Andrassy Aladár, gr. Bánffy György, gr. Batthyány Elemér, Beöthy Akos, Blaskovics Ernő, gr. Csáky Tivadar, gr. Festetics Gyula, Földváry Miklós, gr. Károlyi Gyula, gr. Károlyi Sándor, gr. Károlyi Viktor, gr. Keglevich Béla, Kendeffy Árpád, gr. Kornis Adám, b. Liphay Antal, b. Majtényi László, hg. Odescalchi Gyula, b. Podmaniczky Armin, b. Podmaniczky Frigyes, gr. Szápáry Géza, gr. Zichy Manó.

A zenekar vezényletét Erkel Ferencz karnagy ur vállalta el. (Lásd fentebb Kakas Márton levelét.)

A magyar Akademia palotája.

— A magyar Akademia április 2-iki ülésében következő újabb adakozások jelentettek be: gróf Andrassy Manó, Gyula és Aladár adtak a házra 3500, a tőkéhez 3500 ftot; a pesti takarékpénztár a házra 6000 ftot; Rudnay-Nikolics Sándor a házra 1000 ftot; a fehérvári káptalan a házra 500 ftot; Komáromy Lajos gyűjtött Oláhországban a házra 7, a tőkéhez 7 ftot; Kis Lajos Szeverinben adott a házra 2 ftot; Simovics Lajos nadapi plebános a házra 10 ftot; Nagyfejeő Miklós egri gymnasiumi 1. oszt. növendék gyűjtött a házra 11 ftot; Körmendy István hevesi lelkész adott a házra 5 ftot; a siklósi estély jövedelmezett a házra 380 ftot; Lipcsy Lajos gyűjtött a házra 180, a tőkéhez 20 ftot; Bánó József gyűjtött a házra 500 ft 50 krt; Czárán Gergely küldött a házra 354 ftot; Lauka Gusztáv küldött a házra 87 ftot; Schreiner Lőrincz gyűjtött Bécsben a házra 12, a tőkéhez 17 ftot; Árok-szállás városa adott a házra 200, a tőkéhez 100 ftot; báró Gerliczy Bódog küldött a nagyváradi kaszinó negyedszázados ünnepe alkalmával történt adakozásokból a házra 1377 ftot és 1 aranyat; Paulikovics István gyűjtött Zágrábban a házra 27, a tőkéhez 47 ftot; a gyulai kaszinó küldött a házra 982 $\frac{1}{2}$ ftot; a gyulai héber közönség a házra 33 $\frac{1}{2}$, a tőkéhez 33 $\frac{1}{2}$ ftot; Nagy-Rőcze városa a házra 250, a tőkéhez 250 ftot; a pannonhalmi áldozások a házra 76 ftot s 1 aranyat, a tőkéhez 10 ftot; Schwarz Mór Mátészalkáról a házra 25 ftot; Lonkay Antal a házra 4 év alatt fizetendő 120 ftot; ugyanő gyűjtött a házra 210 ftot, 1 aranyat, 4 ezüst ftot s 4 ezüst huszást; Kajnek József gyűjtött Nyitrán a házra 80, a tőkéhez 44 ftot; Verovszky

Ferencz gyűjtött Eszéken a házra 163 fót; a „Pesti Napló“ szerkesztőségénél újabbán gyűlt a házra 286 ft és 3 arany, a tőkéhez 113 $\frac{1}{2}$ ft; Pesty Frigyes újabbán küldött a házra 655 $\frac{1}{2}$ fót és 2 aranyat, a tőkéhez 117 $\frac{1}{2}$ fót, (mely összeghez többek közt az újdéki német szabók, kőművesek, ácsok, cserépfedők, fazékasok, molnárok, pékek, a zentai takácok, a temesvári kocsmárosok, a verseczi kereskedők járultak adakozásokkal;) Damaszkín János adott a házra 150 fót; b. Duka István a házra 150 fót; Manasz Szilárd a házra 150 fót; b. Duka Miklós a házra 300 ft; Benedek Lajos lelkész küldött Hajdu-Böszörményből a házra 111 fót; Horváth István esperes küldött Cibakházáról a házra 102 $\frac{1}{2}$, a tőkéhez 33 ft; Lakatos Károly küldött Szarvasról a házra 667, a tőkéhez 133 fót; Gencsy Károly Szabolcsból a házra 50, a tőkéhez 50 fót.

— (Heti kimutatás) a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a m. Akademia számára beküldött hazafiai adakozásokról. XI. közlés. Bodajkról egy barátságos estélyből Kutassy Ferencz által 1 db. cs. arany, 78 ft. 90 kr. — Béczről (Somogy) Benedek napi névünnepről Szabó József ref. lelkész által a tőkére 9 ft. 80 kr. — Szinerváraljáról többen Széles Endre ref. lelkész által 50 ft. (ebből a tőkére 40 ft.). — Eneséről többen Nagy Mihály által a tőkére 16 ft. — Egerből többen Nagy Sándor által 20 db. cs. arany, 1 magyar huszas, 1 tizes, 1 magyar hatos. — Pécsváradról többen Gyenes Gyula által 105 ft. 88 kr. — Vajda-Hunyadról egy barátságos estebédéről Zaffry László által 37 ft. — Dobozról (Békés-Csanád) többen Somodi Lajos által 14 ft. 20 kr. — Pécsváradra izraeliták Lederer Hermann által 16 ft. — Kaposvárról Sándornapi ünnepről többen Hermann Manó által 50 ft. — Összesen: 377 ft. 78 kr., 21 db. cs. arany, 1 huszas, 1 tizes, 1 hatos.

Az eddigi I. — X. közlésekkel együtt összesen begyűlt: 4004 ft. 80 kr., 34 darab cs. arany, 1 tallér, 76 huszas, 1 tizes, 1 hatos és 5 darab 20 pftos nemzeti államkölcsön kötelesevény.

Igazítás. Multkori „heti kimutatás“-unkban a nyáradi küldeményben Debreczeni Gábor küldeménye, 1 db. cs. arany tollhibától kimaradt (azonban az ugyan akkor küldött „részletes kimutatásban előfordul); ugy szintén a monori küldeményhez 30 kr. hozzáadandó. Mindkét összeget a jelen összeg-summában befigyeljük.

— (Részletes kimutatása egyes hazafiai adakozásoknak), melyek a V. U. szerkesztőségéhez beküldettek. A mult számunkban röviden érintett összegek közül hátra van még néhány küldemény, melyeket folytatásképen tudomásra kell juttatnunk.

Szilágy-Somlyóról az ottani munkavezetői kar tagjai verejétkkel szerzett a megtakarított filléreikből 33 fót s 1 darab 2 pftos tallért küldtek be az Akademia palotájára. Az adakozók nevei:

Beregszászi Ádám 3 ft, Kósa Sándor 1 db. tallér, K. Virág József 3 ft, ifj. Bacz Károly 1 ft, Biró József 2 ft, Bitai Péter 2 ft, éf. Nagy András 1 ft, Kovács János 1 ft, László József 2 ft, Thuri Lajos 1 ft 38 kr, Farkas Ferencz 1 ft, Décsy Antal 2 ft, Balogh Károly 1 ft, Knapiensky Kázmér 2 ft 62 kr, Osváth Elek 1 ft, ifj. Dombi László 1 ft, Martonfy Miklós 1 ft, Sántha Albert 1 ft, Hirschlinger Antal 1 ft, ifj. Csóka Sándor 1 ft, Kovács Lajos 1 ft, Korbut Márton 1 ft, Verfár Márton 1 ft, Dobál Ferencz 1 ft.

A hazafiai érzelmeiről ismert gömörmegei Jolsva városból, hol, mint értesültünk, a városi község képviselői testületileg is 200 fót szavaztak az Akademia tőkéjére, előlegesen mint egyesek adakozását 205 ft, 75 krnyi összeget vettünk az Akademia palotájára. Hozzájárultak:

Markus Aurél 3 ft, Stverteczky László 3 ft, Balásfy Béla 3 ft, Clementisz Ágost 3 ft, Greiner Lajos 3 ft, Zsello Dániel 3 ft, Maléter Ede 3 ft, Remenyik Ede 3 ft, Kmethy Alajos 3 ft, Kajaba Endre 3 ft, Farkas Ede 3 ft, ifj. Remenyik Károly 3 ft, Feledy Ferencz 3 ft, Balásfy József 3 ft, Madarász Pál 3 ft, Jánik Gábor 3 ft, Varga József 3 ft, Benkár András 3 ft, Vesthof Károly 3 ft, Jánik Ede 2 ft, Maléter Albert 3 ft, Szilágyi Bernát 3 ft, Farkas György 3 ft, Schwarcz Teréz 3 ft, Rosenberg Vilmos 3 ft, Kajaba Julia 3 ft, Hegedüs János 3 ft, Madarász József 3 ft, Fabinyi Soma 3 ft, Valaszky Laj. 3 ft, Porubszky Samu 3 ft, Bozsko Samu 1 ft, Muránszky Károly 1 ft, Lehrner József 1 ft, Bazalidesz Samu 1 ft, Remenyik Lajos 1 ft, Stitriczky Mihály 50 kr, Kissel János 50 kr, Tavassy Mihály 1 ft, Haluska Samu 25 kr, id. Záhon András 25 kr, Prokxa Samu 30 kr, id. Remenyik Pál 1 ft, L. János 12 kr, Haffner Ignác 29 kr, Voisz Lajos 20 kr, Kozsuh Samu 20 kr, Bodzár Ferencz 1 ft, T. Pál 10 kr, Krnács Mihály 50 kr, G. György 15 kr, U. György 10 kr, Sztárasza Samu 10 kr, Rudnay András 30 kr, Szt. András 10 kr, Dik Johanna 50 kr, B. Ferencz 10 kr, Gelniczky Ferencz 1 ft, N. N. 20 kr, özvegy Bódy 50 kr, Chl. N. 10 kr, Gotsaltovszky János 10 kr, B. János 12 kr, Dulovits István 30 kr, U. András 10 kr, ifj. Gl. Samu 16 kr, St. András 10 kr, B. György 10 kr, H. Mária 6 kr, Gátka András 4 kr, öz. Glós András 20 kr, Antóny Dávid 10 kr, Thomázy András 12 kr, Kr. Samu 10 kr, Th. András 8 kr, Mihócsik 10 kr, Stephan 10 kr, Thomázy 10 kr, A. János 10 kr, Kucsman Lajos 1 ft, Pazár István 1 ft, Glósz Pál 1 ft, Vitalis Ágoston 20 kr, Mihalovits Ignác 20 kr, Lovy Samu 1 ft, Szürszabó-czéh 10 ft, P. l. k. 20 kr, Cszmadia-czéh 2 ft, Asztalos-czéh 1 ft, Kovács-czéh 1 ft 50 kr, H. cz. 30 kr, Gubás-czéh 2 ft, T. cz. 20 kr, Timár-czéh 2 ft, Varga-czéh 1 ft, Szikora Samu 1 ft, Festő-czéh 2 ft, Krik Vilmos 50 kr, L. és K. 20 kr, Czibur Imre 1 ft, Kohlbenhayer Pál 1 ft, Vozáry Imre 1 ft, Koren Samu 50 kr, Sztankovics András 1 ft, Mészáros-czéh 1 ft, F. cz. 30 kr, P. M. 30 kr, Vijatsek Endre 3 ft, A helybeli kaszinói testület 60 ft.

Eger város nevével gyakran találkozunk az adakozások lajstromaiban. Mindenféle körök és osztályok megküldik onnan hazafiai adományait. Mi ezuttal az ottani mérnökök és mérnökségdekől vettünk az Akademia palotájára számára 226 fót, melyhez hozzájárultak:

Csór Gáspár 10 ft, Répássy László 10 ft, Lipkos József 15 ft, Frank Antal 7 ft, Tattay József 3 ft, Pócs Antal 2 ft, Szász Mór 20 ft, Markmüller Béla 20 ft, Szabó Károly 10 ft, Polereczky János 10 ft, Kraft Ferencz 5 ft, Mártonffy Károly 5 ft, Lejtényi Ferencz 5 ft, Stevulyák György 5 ft, Valasek Lőrincz (mérnöki eljőró) 2 ft, König Endre 4 ft, Szász Geiza 2 ft, Hebrony János 5 ft, Gaal István 10 ft, Udvardy János 10 ft, Siskovics Károly 5 ft, Dobos József 5 ft, Liskay Mihály 10 kr, Nagygyőri Bertalan 5 ft, Sperling Ferencz 5 ft, Nagyfejő Béla 5 ft, Forstberg Vilmos 4 ft, Rhindl Ignác 5 ft, Vassváry Károly 2 ft, Kubik Endre 20 ft.

Körögyről Györke István ref. lelkész ur küldé be az Eszék környékén élő több slavoniai magyar adományát, az akad. tőkére 7, a palotára 23 fót, mely Sándor napjának barátságos megülése közben gyűlt össze Harasztiban a következőktől:

Györke István lelkész Körögyön 2 ft 60 kr a házra, Kulifai Elek körögyi tanító 1 ft a tőkére és 1 ft a házra, Nagy Szabó Sándor haraszi lelkész 1 ft a tőkére és 2 ft a házra,

Sedici János körögyi segédlelkész 1 ft a házra, Matkovich Tamás gyárigazgató 2 ft a házra, Somogyi Mária kisasszony 2 ft a házra, Somogyi Györke Zsófia lelkész 1 ft a házra, Végh Ráchel 30 kr a házra, Kelecsényi Mihály Sz. Lászlóné 1 ft a házra, László Antal Harasztiban 50 kr a házra, Fhurmán Ferencznő 50 kr a házra, özvegy Matkovich Pálnő 1 ft a tőkére és 1 ft a házra, Kelecsényi László-nő Vukováron 1 ft a tőkére és 1 ft a házra, Joó Mária kisassz. Vukováron 1 ft a tőkére és 1 ft a házra, Horváth Antal uradalmi tiszt Nustrán 1 ft a tőkére és 1 ft a házra, Somogyi Ferencznő Nustrán 1 ft a házra, Szappanos Julianna k. a Daróczi 1 ft a házra, László Antal haraszi tanító 50 kr, Fhurmán Ferencz sodolovaezi ispán 1 ft a tőkére, Szabó Fer. szűcsmester Harasztiban 50 kr a házra, Valaki 10 kr a házra, Györke Sándornő Körögyön 1 ft a házra, özvegy Kulifai Istvánnő Körögyön 1 ft a házra.

Léván febr. 15-én az Akademia palotája javára táncvizigalmat akartak rendezni, ebből azonban semmi sem lehetett; de azért az előre váltott belépti jegyekért fizetett pénzeket Pestre szállították. Ide küldték azt a 43 fót, hogy adjuk oda, a hova szánya volt. Az adakozók nevei:

Nedeczky Flórian 6 ft, Fiby János 3 ft, Kürthy Rudolf 5 ft, Mayerhuber Ferencz 2 ft, Bánik István 2 ft, Samassa János 3 ft, Bihary Gedeon 1 ft, Gaal István 5 ft, Sütteő József 5 ft, Balásfy József 2 ft a még néhányan 9 ft.

Gombáról az ottani lelkész t. Márton István ur 10 fót küldött be hozzánk, melyből utasítás szerint az Akademia tőkéjére 4, a házra 2, a Kazinczy-alapítványra 2, a Muzeum termei díszítésére 2 fót adtunk át.

Bodajkon Bögözy Mihály urad. számtartó urnak egy barátságos estély alkalmával az Akademia palotájára összegyűlt 78 ft 90 kr, és 1 db. cs. arany. Az adakozók nevei:

Föt. Mattesz Ferencz plébános 5 ft, Cometter B. mérnök 10 ft, Tobiás István mérnök 1 ft, Janicsár Antal tisztartó 5 ft, Veszely Ede 4 ft 90 kr, Ruysz Ferencz sárkányi kasznár 1 db. cs. arany és 3 fót, t. Branizza József káplán 3 db. ezüst forintot, t. Krausz Sebő káplán 3 ft, Krausz M. pénztárnok 5 ft, Munk A. mérnök 5 ft, Szabó Antal 2 ft, Petrich Károly 2 ft, Novotny Károly jegyző 2 ft, Gemmel Ernő sárkányi körerdész 2 ft, Mayer János 2 ft, Bögözy Mihály számtartó 5 ft, Kutasi Ferencz ref. lelkész 1 ft. Utólag gróf Károlyi György ő méltóságának csurgói tisztartója beküldött 5 ft, Töttösy Sándor ugyanonnan 2 ft, Küllinger István bodajki körerdész 1 ft, Adler Ignác kereskedő 1 ft.

Béczről, hol a Benedek-napot ülték meg baráti körben, 9 ft 80 kr, gyűlt be az Akademia tőkéjére. Hozzájárultak:

Józan Benedek bécsi ref. lelkész mint házigazda 1 ft, ifj. Józan Benedek tanító 1 ft, Horig Benő kereskedő 2 ft, dr. Mocsary Antal chir. orvos 2 ft, Bodó Róza asszonyság 2 ft, Kaszár János polgár 30 kr, Pap Mihály polgár 30 kr, Pál János polgár 20 kr, gyűjtő t. Szabó József gy. melléki lelkész 1 ft.

Szinyér-Váralja több lelkes lakosa 84 fót és 1 aranyat küldött be hazai czélokra (ebből 40 ft, és 1 arany illeti az Akademia tőkéjét, 10 ft a palotát, 10 ft a Kazinczy-alapítványt, 10 ft a Ráday-könyvtárt). Az adakozók nevei:

Széles Endre 2 ft, Széles Ida 1 ft, Mándy Bertalan 5 ft, gyermekei Mándy Béla 1 ft, Mándy Berti 1 ft, Papp Károly 1 ft, Schönwald Zsigmond 1 ft, Sztokkovits György 1 ft, Mártony János 1 ft, Kepes Jakab 1 ft, Gyöngyösi György 1 ft, Nagy Károly 1 ft, Monó Ferencz 1 ft, Simai Antal 5 ft, Kepes Salamon 1 ft, Papp Zsigmond 2 ft, Korbuly Márton 1 ft, Stancsek Géza 5 ft, Lukács Tivadár 1 ft, Burás Lajos 1 ft, Papp Antal 5 ft, Lengyel Kristóf 2 ft, Koller Rudolf 1 ft, Török János 1 ft, Kovács Imre 1 ft, Valkó Samu 1 ft, ifj. Papolczy Antal 1 ft, Czompó Titus 2 ft, Tóth Lajosnő 2 ft, Tóth Lajos 2 ft, Kelemen János 1 ft, Fényes Gábor 1 ft, Nagy Ferencz 1 ft, id. Papolczy Antal 1 ft, Györke János 1 ft, Praefort 1 ft, Szilágyi László 1 ft, Benkő György 1 ft, Wolkenbergh Károly 2 ft, Korber András 2 ft, Dittrich János 1 ft, Kávásy László 2 ft, Papp József 10 ft, Klein Salamon 1 ft, Joó Antal 1 ft, Lengyel Bálint 1 ft, Czeizsel Andor 1 ft, Nagy Tini 1 ft, Nagy Linka 1 ft, dr. Nagy Sándor 1 arany, Soltész János 1 ft.

Egerből ismét s ezuttal Nagy Sándor ur által egy kised társaság az Akademia számára csupa pengő érczet küldött be, melyet az illetők jobb időkre, nemes czélokra tartogattak, s jobbra nem adhattak volna. Névszerint:

Egy aggkorn tisztes szőlőműves (85 éves) 2 darab arany a tőkére és 2 db. arany a házra, Kovács Róza Emília 1 db. arany a tőkére és 1 db. arany a házra, Makkay Kornélia 1 db. arany a tőkére és 1 db. arany a házra, Bónis Pál ezen jelüvel „a magyar Akademia-nak magyar pénzen kell felépülni“ küld egy magyar aranyat, egy magyar huszast, egy magyar tizest és egy magyar hatost, Mosóczy János 1 db. arany a házra, neje Lukács Irma 1 db. arany a tőkére, tizéves Béla fiok 1 db. arany a tőkére, Gáhy Józ. 1 db. arany a házra, Scheidl Adolf cs. k. főhadnagy 1 db. arany a házra, Boros Orbán 1 db. arany a házra, Markmüller Béla 1 db. arany a házra, Nagy István 1 db. arany a házra, Nagy Nina a gyűjtő 1 db. arany a tőkére, Nagy Sándor 1 db. arany a tőkére és 1 db. arany a házra. Összesen 20 db. arany, 1 db. huszas, 1 db. tizes és 1 db. hatos.

Eneséről az Akademia tőkéjére 16 ft, jött be, hozzájárultak:

Stubán János 3 ft, György János 3 ft, Enessey Hanzély Anna 5 ft, Bogner János 5 ft, mind Enesen. Nagy Mihály gyűjtő.

Pécsváradból ottani számos lelkes lakos 108 fittal járult a hazafiai czélokra (ebből 2 ft 12 kr, a Kazinczy-alapítványt illeti.) Az adakozók nevei:

Mikó János mérnök 5 ft, Gyenes Gyula kasznár 3 ft, Visy István 5 ft, Henri József 5 ft, Sebarl 2 ft, Gloz Imre 2 ft, Hegedüs Imre 2 ft, Blabigh Rudolf ügyvéd 3 ft, Bedekovics plébános 2 ft 20 kr, Stark Pál 1 ft, Scultey János 1 ft 30 kr, Josef Oszko 2 ft, Weithoffer Carl 1 ft, Leopold Heffer 1 ft, Donner János 1 ft, Gal István ref. lelkész 2 ft, Eigenbrodt János ref. tanító 1 ft, Vaskalap Sándor 1 ft, Verhás Imre 1 ft, Mahn 1 ft, Verner 1 ft, Bienen 1 ft, Reszsen János 1 ft, Mátványovits Ferencz 1 ft, Tarnóczy József 2 ft, Leitner János 1 ft, Nikolaus Cristophory 1 ft, Antal Storch 3 ft, Brükner Ignác 3 ft, Hirsch József 2 ft, Suk József 1 ft, Suk öregebbik 50 kr, Gianone Ágoston 1 ft 50 kr, Franz Wojtek 1 ft, Tiztl József 1 ft, Keiner 50 kr, Franz Mundbrod 1 ft, Franz Blum 15 kr, Klein 60 kr, Tamilla Péter 1 ft, Király József 1 ft, Vajda István 1 ft, Bárdi András 1 ft, Kalamár János 1 ft, Kiss Szakács János 1 ft, Hoszu Máté József 50 kr, Tót József 50 kr, Wagner József 50 kr, Feil József 2 ft, Michael Seiler 1 ft, Lucz 1 ft, Tóth Karl 1 ft, Wohlmut A. 1 ft, Karl Zehnecki 1 ft, Mundbrod Anton 1 ft, Köberling György 1 ft, Lattner János 1 ft, Király Bosa István 50 kr, Dékány Mihály 50 kr, Király János 33 kr, Válder Mihály 1 ft, Tako György 1 ft, Jakob Hoyik 1 ft, Hengl Mór 2 ft, Ugrozdly Adolf 1 ft 20 kr, Bánovits Mihály 2 ft. — Várkonyi közpolgárok: Csekei István ref. lelkész 2 ft, Wincez János bíró 1 ft, Szekeres József 1 ft, Kocsidi István 50 kr, Szabó János 50 kr, Wégh István 50 kr, Apari Péter 50 kr, F. Szabó István 50 kr, Jéri István 50 kr, Kopa József 50 kr, Hoszu János 50 kr, Rémes János 40 kr, Kovács István 40 kr, Dékány Máté 40 kr, Szép János 30 kr, Domian János 30 kr, Kocsidi János 20 kr, Imró István 20 kr, Kis József 20 kr, Ropa István 20 kr, Király József 20 kr, Szalay Gergely 20 kr

Bárdos András 20 kr., Miklós János 20 ft., Juhász József 20 kr., Szabó Istv. 20 kr., Németh József 20 kr., Kurucz Péter 10 kr., Mati József 10 kr., Beczó Péter 10 kr., Kurucz István 10 kr., Csuma István 10 kr., Szekeres József 10 kr., Szalay Sándor 10 kr., Botycai János 10 kr., Kocsidi Péter 10 kr., Miklós József 10 kr., Szabó András 10 kr., Jé István 10 kr. Összesen 105 ft. 88 kr. — Mikó János mérnök Kazinczy-alapítványra 2 ft. 12 kr.

Vajda-Hunyadról, hol a Hunyadyak ösvára hirdeti az enyészetet, a hazáról megemlékezés örvedetes bizonyosságát vettük. Egy ottani lelkes honleány, Farkas Dénes ur neje, hosszab betegeskedése alatti fogadását beváltandó, egy barátságos estebédre hívá meg néhány ismerősét. Ez alkalommal fölmerült egy indítvány a m. Akademia palotájára

azonnal 27 forintnyi összeg gyűlt össze, melyhez járultak: főtiszt Veress Ignác ur 3 ft., Szilvássy László 3 ft., Makray László 3 ft., Góla Péter 1 ft., Farkas Dénes 2 ft., Fodor János 1 ft., Gál Sámuel 1 ft., Gál Dániel 1 ft., Mihályi Elek 1 ft., Béza János 1 ft., Sch. N. 1 ft., L. N. 1 ft., Sz. K. 1 ft., U. N. 1 ft., esperes főtiszt. Fodor ur 1 ft., orvos M. S. 1 ft., Kosztin Lukács 1 ft., Szubais József 1 ft., Füzi József 1 ft., M. A. 1 ft. Hatott a jó példa a jelen nem voltakra is, mert másnap aláírtak a szent czélra: Brády Leopold 2 ft., Mátyásfy Manóné 2 ft., ügyvéd Csonka Ferencz 1 ft.; de örömmel említem meg különösen a közelfekvő Rakosd községeket, kik alig értik, alig értesültek a hon oltárán történt adakozásról, mint testvérek, kikkel csak a körülmények feledteték el édes nyelvünket, kész örömmel járultak 5 ftal; ez tesz a fentebbi összeggel együtt 37 ftot.

Dobozról (Békés-Csanád) annak jeleül, hogy az ottani község tagjait is lelkesíti a nagy czél, mely jelenleg minden hazafi szeme előtt lebeg, 14 ft., 20 kr., küldetett az Akademia palotájára. Az egyes adakozók nevei:

Farkas Béla 5 ft., Somodi Lajos 1 ft., Mayerhoffer Alajos 1 ft. 50 kr., Stark Róza assz. 1 ft., Aszalai József 1 ft., Reiser Ignác 1 ft., N. N. 1 ft., Szilágyi Mihály 1 ft., Dézsi Ferencz 50 kr., Nagy Mihály 20 kr., Megyeri István 30 kr., Szabó Mátyás 30 kr., Nagy Péter 40 kr.

A pécsváradi izraelita közönség kebeléből a község elnöke Lederer Herrman 16 ftot küldött az Akademia palotájára, melyhez járultak:

Lederer Hermann 5 ft., Fleischer Hermann 2 ft., W. Blumenstock 2 ft., Steinberger Miksa 2 ft., Dioner Sándor tanító 2 ft., Schwarz Dávid 2 ft., Markus Warkony 1 ft.

Kaposvárról 50 ftot vettünk, mely a közel vidéken Diósbán egy kedélyes mulatságban, hol Sándor napját ünnepelték, gyűlt össze. Az adakozók nevei:

Bogyay Sándor (mint háziur s indítványozó) 10 ft., Marthein Robert 5 ft., Nedeckzy István 5 ft., Nedeckzy Jenő 5 ft., Bosnyák Feri 2 ft., Herrman Manó 2 ft., Lukács Ferencz 4 ft., Lintzer 1 ft., Kacskovics Bódi 2 ft., Vukolics István 5 ft., Dornay István 1 ft., Szép István 1 ft., Tóth Péter 1 ft., Fonyó László 1 ft., Freiler Ferdinánd 1 ft., Bogyay Géza 2 ft., Bogyay Imre 2 ft.

+ (K.-Fehérvárott az Akademia palotája javára) febr. 20-án táncvigalom volt, mely az előleges aláírásokkal 250 ftot jövedelmezett.

+ (Lo-Presti Árpád báró) 40,000 mondd: negyvenezer forintot ajánlott fel a m. Akademiának oly módon, hogy ezen összeget nyolcz év alatt, évenkénti 5000 forintnyi részletekben fogja lefizetni. E ritka hazafiasságot tanusító áldozatkészséget a „Delejtű“ említette meg először.

Hazafiai adakozások.

A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez újabb beküldetett:

A Kazinczy-alapítványra: Szinyér-Váraljáról többen Széles Endre ref. lelkész által 10 ft. — Pécsváradról Mikó János mérnök 2 ft. 12 kr.

A n. Múzeum termeinek feldissítésére: Márton Istv. gombai lelkész 2 ft.

A Ráday-féle könyvtár megvételére: Szinyér-Váraljáról többen Széles Endre ref. lelkész által 24 ft.

Mi ujság?

+ (Gr. Ráday Gedeon és P. Szathmáry Károly), mint a m.-szigeti ref. egyház és iskola javára mult hó 25-én tartott hangverseny rendezői, jelenik, hogy e hangverseny általános jövedelme 534 ft. 50 krt tesz, mely összegből a hangverseny kiadásait (97 ft. 70 krt) s a n. Múzeumot illető harmadrészt (145 ft. 60 krt) levonván, az említett czélra fenmaradt tiszta jövedelem 291 ft. 20 krra megy. Egyszersmind köszönetüket nyilvánítják mindazon t. művésznők és művészeknek, kik a nemes czél tekintetéből e hangversenyben minden díj nélkül közreműködni sziveskedtek.

+ (Forinyák Géza temetése.) Mult szerdán, april 4-én délután kísértük az örök nyugalom helyére Forinyák Géza joghallgatót, ki a márczius 15-iki eseménynek lón sajnós áldozata. Oly nagyszerű temetést, minő ez volt, csak igen ritkán, kivételképp lehet látni. A gyászszertartás d. u. 4 órakor kezdődött, de már 2 órakor temérdek sokaság gyűlt össze a nádorutcza 7. számú ház előtt, hol a boldogult holtteste feküdt. A néptömeg lassankint beláthatlan sokasággá szaporodott, úgy hogy számát bizvást tehetjük 25-30 ezerre. Mindenki, a kit csak elháríthatlan akadály nem gátolt, sietett a 19 éves korában elhunyt ifjunak megadni a végtiszteletet; koporsója körül nagy számmal gyűltek össze főrangú hölgyeink és uraink, az egyetemi ifjuság, írók, művészek, ügyvédek s a főváros minden osztálya. Megható látványt nyújtott a gyászkiéret azon része, mely a koporsó előtt a fákyavivők két hosszú sora közt lépdelt; együtt volt itt a főváros disze, virága, tetőtől talpig magyarosan öltözve nők úgy, mint férfiak. A hölgyek (többnyire főrangúak) gyászba voltak öltözve. A roppant gyászkiéret a fűrdő- és Dorottyautezán, a Kristóf- és Szervita-téren, az uri- és hatvani-utezán át haladva ért a kerepesi-utra, mindenütt a legszebb rendet tartva. A koporsót deli ifjak vitték Szent-Mihály-lován ki egészen a temetőbe, hova a gyászkiéret legnagyobb része is gyalog kíséret az elhunyt ifju hült temeteit. Sirja temérdek koszorúval lón elhalmozva.

+ (A m. Akademiának april 2-iki ülésében jelenté a titoknak), hogy márcz. 31-ig, mint a mely napon több pályázat beadási határideje letelt, a

természettani osztály feladatára egy pályamunka sem érkezett; a történeti osztály feladatára érkezett kettő; a gr. Károlyi-Zichy Karolina féle egyik pályázatra pedig, melynek határnapja febr. 15-ről márcz. 31-ig halasztott, érkezett négy. Ez utóbbiak mindjárt az ülésben Fáy András és Lukács Móricz tiszteleti s Peregrini Elek levelező tagok bírálata alá bocsáttattak, a fennebbi kettő pedig a történettudományi osztályhoz tétetett át megvizsgálás végett, mely is, az ülés végeztével, Csengery Antal, Szalay László és Wenczel Gusztáv rendes tagokat nevezte ki bírálókul.

+ (Josipovich Antal egykori turopoljai grófot) a zágrábi kaszinó elnökévé választotta. Ugyane kaszinó tagjai közé sokan iratták be magukat a magyar főúri rendből, s kivált a Horvátországgal határos megyék birtokosai közül.

⊙ (A magyar nemzeti Múzeumban tartandó mű- és régiségtárlatot illetőleg.) Angerer bécsi fotograf hazánkfa gr. Zichy Edmundnál azon ajánlatot tette, hogy kész a tárlat legérdekesebb tárgyait díj nélkül lephotografizni s így a tárlat emlékére egy albumot állítani ki.

+ (Mákedvelői előadás jótékonyczsára.) Ugy halljuk, hogy a pesti főrendűek példájára az erdélyi mágnások is fognak előadást rendezni Kolozsvárt, a horvátországi szükölködők javára.

+ (Említettük a minap), hogy Kovács Pál jeles írók Győrben hangversenyt tervezett az Akademia palotája javára. A „Gy. K.“ írja, hogy a hangversenyt legyőzhetlen akadályok miatt nem lehetett megtartani. Most a szükölködő horvátok javára terveztek itt is egy előadást.

+ (Willmers első hangversenye) márcz. 31-én délben ment végbe az „Európa“ termében, kis közönség előtt, de annál nagyobb sikerrel. Chopin „balladája“ kivételével a hangversenyző mind saját szerzeményeit játszta. Különösen trillái utólréhetlen szépek. A különféle nemzetek népdalait, melyek iránt nagy előszeretettel látszik viseltetni, kitünő tetszés közt adta elő. Willmers még több hangversenyt is adand, s bizonyára ritka élvezettől fosztják meg magukat azok, kik e hangversenyeket elmulasztják.

+ (Jablonszay Péter Elek) Alsó-Fehérmegye egykori főjegyzője szentimrei jószágán 60 éves korában meghalálván, 200,000 pengő forint értékű vagyonát a nagyenyedi főiskolának hagyá, azon kikötéssel, hogy a végrendelet pontjai szorosán megtartassanak, mert ellenkező esetben a vagyon a szászvárosi ref. gymnasiumra, erről pedig a marosvásárhelyi ref. tanodára fog szállani.

+ (Gróf Eszterházy Pál) a hazai irodalom emelésére, az írói munkásság támogatására évenként 2000 ftot határozott áldozni s míg minden megjelenő magyar könyv és lap megszerzését elrendelé, addig Pápán alakítandó könyvtára részére az eddig megjelent jelesebb magyar művek megvételét is megkezdé. A nemzeti irodalom évenkénti termékeinek árán felül maradó összeget a lelkes főúr más uton kívánja irodalmi czélokra s az irodalom hasznára fordítani. Röviden elmondtuk a tény, azon reményben, hogy jövőre többször is lesz alkalmunk irodalmunkat érdeklő hasonló szép hírekkel megörvendeztetni olvasóinkat.

⊙ (Virágkiállítás.) Bartl János ur városligeti villájában az idén is, mint tavaly, szép virág- és növénykiállítását megnyitotta, mely is belépti-díj mellett szemlélhető. A nézők nagy száma mutatja, hogy érdemesnek tartják a megtekintésre.

△ (Budapest szépl.) A több év óta fölakadt építkezési vágy, ugylátszik, újra ébred. Az új építkezések közül fölemlítjük a József nádor szobrot, melynek talapját már építik a József-téren; a magyar Akademia épületének is leteendik alapkövét ez évben még, kivált ha az adakozásokban még az eddiginél is nagyobb áldozatkészséget fejtünk ki; a pesti rakpart is gyorsan készül; Budán a nagyszerű tébolyda, Pesten a redout-épület építését kezdik meg; Budán a pályaudvar gyorsan készül s valószínűleg az alagut budai bejáratát is befejezik. Ezekon kívül számos magánépítkezés is történik. Ezek közt kitűnik a „Magyar király“ vendégfogadó átalakítása, melynek csinos kávéháza már meg is nyílt, a vendéglő is át van alakítva s e hó végével az egész fogadó készen lesz; mintegy 90 szoba van a vendégek befogadására a legczélszerűbben felszerelve; általán az átalakítás által e fogadó Európa legjelesebb fogadóinak sorába lép.

+ (Szinészek kitüntetésének új neme.) A „Berl. Theaternachrichten“ hiteles forrás után írja, hogy a német vasut-igazgatók közgyűlése alkalmával Ernst Laura és Genée Ottilia kisasszonyok és Haase Fridrik egyhangulag tiszteletbeli utazóknak megválasztattak.

+ (Lovartársulat is érkezett fővárosunkba), magával hozván a híres kaucuk-embert, kinek teste oly hajlékony, hogy akár ruggyanta (gummi elasticum) gyanánt lehetne használni. A társulat előadásait holnap husvét-hétőn kezdi meg.

+ (Honnan ered az aprilisbe küldés?) Mindenki tudja, hogy aprilis 1. szokásban van, egymást felültetni, vagyis az emberrel aprilist jártni, s azt, a kit így rászedni sikerült, „aprilis bolondja“ czímmel megtszítani. De bizonyára nagyon csekély azok száma, kik e szokás eredetét is tudják. Nem lesz tehát érdektelen elmondani. 1530-ban Augsburgban birodalmi gyűlést hirdettek, hogy a török háborúra pénzt és katonát szavazzanak meg, a vallási villongásnak véget vessenek és különösen a rendkívül elhanyagolt pénzügyet rendezzék. A mondott év april 1-je különösen az nap volt, melyen az összes német pénzügyet kell vala rendbe hozni. Ezen nap ennél fogva igen sok és nagy pénzspeculációkra adott alkalmat. De mivel e napon semmi új pénzrend nem jelent meg, s az üzerek felültettek, a nép gunyból elnevezte őket „aprilisi bolondoknak.“

⊙ (A pesti lovarkör) a nemzeti színház szomszédságából eltávozik s új helyéül a király- és árok-utca sarkán levő üres házhely van kijelölve.

+ (A kolozsvári kisegítő pénztár-egylet) folyó hó 10-én d. u. 3 órakor a város ház nagy termében tisztviselők választása végett közgyűlést tartand, melyre minden részvényes tagot meghí az igazgatóság.

△ (A zsidók összes száma az egész világon.) egy magdeburgi lap számítása szerint 4,232,370. Többnek látszik.

+ (Halálosítás.) F. hó 2-án reggel a halotti szentségek fölvétele után elhunyt az itteni papnövelde igazgatója *Kleszó József* a „Családi lapoknak” régebben munkás szerkesztője.

Egyveleg.

+ (Ebadó egy emberért.) Dünkirchenben lakik egy irtózatoss fösvény ember, ki éjeit folytonos rettegésben tartja, félvén, hogy a tolvajok házára törnek és meglopják. Szeretne kutyát házörzőül, de sokkal fösvényebb, hogysem még arra is költsék. Mit gondolt ki tehát a furfangos ember? Minden éjjel többször kimegy az udvarra, s míg más becsületes ember csendesen alszik az urban, addig ő dühösen ugatva jár föl s alá udvarában. És

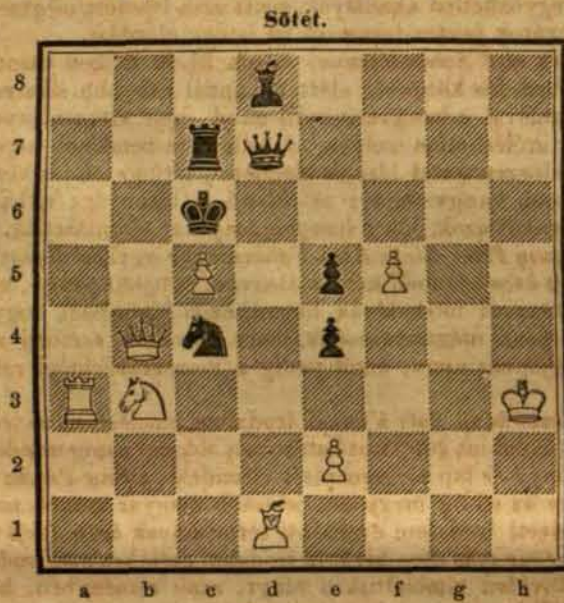
ezzel czélt is ért, a mennyiben mindenki azt hiszi, hogy fösvény uram házáat éjjelenként valami nagy bozontos szelindek őrzik. Hanem most jó csak a java. Egyszer csak bekopogtatnak ajtaján s előmutatják neki a hivatalos iradatot, mely szerint 8 nap alatt tartozik 10 frank ebadót lefizetni. Vajjon fölfedezte-e a titkot, vagy lefizette a 10 frankot, arról hallgat a dünkircheri „Autorité.”

+ (Próbaut új gőzmozdonytal.) Poroszországban az oderaai Frankfurt felé vezető vasútvonalon közelebből próbautat tettek oly gőzmozdonytal, mely a fűtésre fordított közből semmi füstöt nem bocsát ki, hanem mind fölemészt.

+ (Égi tűnemény.) Moszkvában mult hó 1-én esti 9 1/2 órakor érdekes égi tűneményt láttak. A nagy medve mellett délnyugati irányban egy csillag egyszerre telehold nagyságra nőtt, miközben izzó vas színét vette föl a nélkül, hogy sugarak vagy szikrákat vetett volna. Ez így tartott 11 1/2 óráig, mialatt fénye majd erősebb, majd gyengébb volt; azután fogyni kezdett, s végre egészen eltűnt, egy fekete foltot hagyván maga után. E tűnemény a babonás népnek természetesen különféle jövendölésekre adott alkalmat.

SAKKJÁTÉK.

13-ik sz. feladvány. — Báró Meszéna Istvántól (Lessen).

Világos indul s 4-ik lépésre matot mond.

14-ik sz. feladvány. — Cseresnyés Istvántól (Pesten).

Világos indul s 3-ik lépésre matot mond.

A 7-ik számú feladvány megfejtése.

(W. J. és P. D.-től.)

Világos.		Sötét.	
1) Bc1 - c6 Kd5 - c6 : A) vagy B)		2) Vb2 - d4 tetszés szerint	
3) Ff5 - d7 †			
A)	Sötét.	B)	Sötét.
1)	a2 - a1 V	1)	e3 - e2
2) Vb2 - g2 †	tetszés szerint	2) Vb2 - c2	tetszés szerint.
3) Vg2 - e4 †		3) Vc2 - c5 vagy e4 †	

Helyesen fejtették meg. Orosháza: dr. Lübek. — Bécsben: Szily Kálmán. — Lessen: b. Meszéna István. — Veszprém: Fülöp József. — Galsán: Pály József. — K-Tapolcsányban: Büttner Géza. — Berhidán: K-y. — S-Patak: Szivos Mihály. — Pesten: Engel Imre. — Sz-Fehérvárt: Cselkó György. — Paratiban: Rothfeld József. — Gárdonyban: Philoscacco. — T-Sz.-Miklóson: Frankl A. — Czepléden: Reiszinger Imre.

Rövid értesítések. *Lubló*: R. M. A 7. sz. feladványnak nem csak készítése, hanem megfejtése is kettős erőt igényel. A küldeményből egyet közölhetőknek találtunk. Legtanácsosabb feladványt is, megfejtéseket is küld-ni. — *S-Patak*: Sz. M. Az ezutánik talán sikerültebbek lesznek; ezeket még igen könnyűnek találjuk. — *Nagyvárad*: Cs. A. Több helyről föl vagyunk szólítva az általános sakk-szabályok közlésére; azért azokat jövő számunk hozandja. — *Berettyó-Ujfalu*: M. P. Idővel reá kerülhet a sor. Még most nem akarjuk olvasóinkat 5 huzásos feladványok közlésével terhelni.

Színházi napló.

Péntek, márcz. 30. „Az ördög naplója.” Vaudeville 3 felv. E napra Jókai „A szigetvári várban” című szomorjátéka volt hirdetve másodszeri előadásul, de Jókainé betegsége miatt el kellett halasztani. Az Ördög nap-

lója” tehát csak szükségből lőn előrántva, mindamellert elég jól ment az előadás, érdekessége emelésére legtöbbet tett az ördög (Lendvai) az ő szerepetreméltó furfangosságával.

Szombat, márcz. 31. Hollósy-L-né javára, részben új szereposztással: „Don Juan” Opera 2 felv. *Mozarttól*. A jutalmazott művésznőt kiléptek koszorúkkal s valóságos virágzáporral fogadta a közönség, mely egészen megtöltte a színházat, hogy e ritka szépségű operában hallhassa bájos művésznőnk ritkaság énekét, mely sokszor zajos tapsot idézett elő; utolsó jelenetét ismételnie is kellett. Don Juan Bignio volt, szolgája Köszeghi, kinek mind éneke, mind játéka jelesen sikerült. Megemlítendő még az Ellinger-pár és Benza.

Vasárnap, ápril 1-én és 2-án a színház zárva volt. Kedd, ápril 3. Rendkívüli előadásul, a horvátországi szülők javára: Nagy előadás, szavalat-, ének- és ábrákkal, 3 szakaszban. Lásd fentebb.

Szerda, ápril 4. A tegnapi előadás ismételtetett a színházi nyugdíjintézet javára.

Csütörtök, ápril 5. A színház zárva volt.

Szerkesztői mondanivaló.

5034. Számos t. tudósítónkat értesíteniük kell, hogy protestáns egyházi gyűlésekre vonatkozó közleményeiket, melyekben a cs. patens ügyéről van szó, nem adhatjuk.

5035. *Lubló* R. M. Kérjük a historiai arcképet s a hotkőzei kastély rajzát.

5036. *Tavaszkor*. Csalatkozik ön, ha azt hiszi, hogy mi a beküldött versek miatt neheztelünk; de azt ki kell mondanunk, hogy ez az újabb sem ér semmit. Már csak az első sor: „Eltűnt sok zord napja télnek!”

5037. *Udvári*. K. N. K. Bővebb leírását kérnék ama régi képnek, hogy ítéletet mondhatunk, vajjon a tervezett régiség-kiállításba fölvehető-e vagy sem. Erről egyébiránt külön bizottmány fog határozni. Sziveskedjék ön soraival e lapok szerkesztőjét fölkeresni.

5038. *Tetétlen*. P. Zs. A lap elküldetett. A folytatást szivesen vesszük, de a források nagyobb hitelességét ajánljuk; az eddigiek ellen némi panaszunk van.

5039. *N. Kanizsa* T. A. K. Azt mondja ön, valóban sajnós, hogy a pesti eseményeket bécsi lapokból kell önének megtudniok. Ezt a magyar lapok maguk is valóban sajnósak találják.

5040. *Árva* I. A. Azt lehetne rá mondani, hogy még nem egészen árva, csak líptó.

5041. *Bécs*. H. & B. Elkésett. Az ajánlott uton még jókor érkezhettek, bár egy közlésre sok.

5042. *H.-M.-Vásárhely*. I. S. A pénz megérkezett. Jövő számban bővebben.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	☉ Nap-kelet		☾ Nap-nyug.		Izraelit. naptár	☾ Hold-kelet		☾ Hold-nyug.	
			6. p.	6. p.	6. p.	6. p.		6. p.	6. p.		
Április		Márcz. (6)	6. p.	6. p.	Nisan		6. p.	6. p.	6. p.	6. p.	
8 Vasár.	6 Husvétv.	B Husv.	27 B 6 Vajh.	5 29	6 36	16 P. 2. n.	10 38	6 7			
9 Hétfő	Husvéthétf.	Husv. h.	28 Hilarion	5 27	6 37	17 Tekuf	11 51	6 46			
10 Kedd	Ezechiél próf	Ezechiél	29 Márk	5 25	6 38	18	*	7 34			
11 Szerda	Leo pápa	30 Klimachus	5 23	6 40	19 Mózes	0 49	8 32				
12 Csütörtök	Gyula p.	Gyula	31 N. C-öt. †	5 21	6 41	20	1 33	9 40			
13 Péntek	Justin v.	Hermen.	1 Április †	5 19	6 42	21 7. ún.	2 4	10 47			
14 Szomb.	Tiborc v.	Val. Tib.	2 N. Sz. †	5 17	6 43	22 Pas. v	2 33	11 56			

Holdnegyed: ☾ Utolsó negyed 13-án 2 óra 50 perczkor reggel.

TARTALOM.

Medgyaszay István s az első magányozás a Dunán (arckép). — Magyarország dal hazája. Soós Miklós. — Három Hunyady sarköve. — Fehérhegyi utiképek (folyt., képpel). — Vázlatok a magyar viselet történetéből (folyt., képpel). Vízkeleti Béla. A Whitworth-ágyu (képpel). — Budai magántétele. Lyachovics Iván. — Böngészet az élet és tudomány mezéjén. Bar tók G. — *Tárház*: Kakas Márton levelei. 124. — Anyagi s szellemi műveltség, reál s klasszikus irány. x. y. z. — Irodalom és művészet. Közintézetek, egyletek. — *Husvétli melléklet*: A nemzeti színházban tartott mákedvelői előadások. — A magyar Akademia palotája. Hazafiai adakozások. Mi újság? Egyveleg-Sakkjáték. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)

A Kazinczy-alapítvány.

98. *Tóth Lőrincz* m. akad. pénztárnoknál: Kammerspérger Antal, mint a veszprémi uri kaszinó elnöke, ezen kaszinó részéről 78 ft, 43 kr, Jámbor Mihály orvos ur gyűjtése Imrén Délbihari megyében: 10 ft. Széles Dénes ur küldeménye Abrudbányáról 100 ft, s 3 arany. — Wenzel Gusztáv egyet. tanár 5 ft, Osztrovsky József 2 ft, Pfeifer Mihály 2 ft, Ifj. Ullmann Károly 2 ft, Galgóczy János 1 ft, Már József 1 ft, Remellay Gusztáv 1 ft, Török László 1 ft, Tisza Antal 1 ft, Horváth Pál 1 ft, Jenevay László 1 ft, Ifj. Császár Ferencz 2 ft, Szekulics István 1 ft, Bojtkor Endre 1 ft, Clementis Gábor 1 ft, Csermélyi Lajos 1 ft, Kiss József 1 ft, Józsa István 1 ft, Jóry Kelemen 1 ft, Reiter Nándor 1 ft, Voigt 1 ft, Hamel József 1 ft, Babinszky Alajos 1 ft, Farkass Kálmán 1 ft, Heller Alajos 1 ft, Weninger Vincze 1 ft, Végh Bertalan 1 ft, Havas Adolf 1 ft, Tájékerty 1 ft, Jándy László 1 ft, Markovics Lajos 1 ft, Balogh Gábor 1 ft, Santho 1 ft, Rottenbiller Alajos 1 ft, Ferencich Vilmos 1 ft, Kötvényes 1 ft, Schönwald Antal 2 ft, Pollak József 1 ft, Fuchs Károly 1 ft, Oszeczyk Antal 1 ft, báró Fellner Ede 1 ft, Holtzer Mátyás 1 ft, Oberbauer Eugén 2 ft, Boskovitz Antal 2 ft, Ziska Károly 1 ft, Markus László 1 ft, Zihrer József 1 ft, Magyar Imre 1 ft, Heritz István 2 ft, Reichart Orbán 2 ft, Ács Károly 2 ft, Lévai Henr. 5 ft, Adler Lipót 3 ft. A Halason tartott Kazinczy-ünnepély jövedelme Péter Dénes és Gál Endre urak által 253 ft. Erdélyi Sándor ur által Kis Ujszállásról 101 ft. Uj-Verbászi olvasó-egylet 20 ft. Nagybányai Kazinczy-ünnepély jövedelme Pap Zsigmond ur által 48 ft, 50 kr. Kelemen Kálmán 3 ft, B. Kass Iván 5 ft, Jeszenák Rafael 1 ft, Spóner Andor 1 ft, Corinides Tamás 1 ft, Zombori magyar olvasó-kör 174 ft, Bácsmegeye egyik falujából Hevessy Károly ur által 70 ft, Duna-Zerdahely mezővárosa előjárói 24 ft, báró Dercényi Jánosné szül. b. Eichhoff. Liedemann ur által, 50 ft, Parragh Gábor 5 ft, Tasner Antal 10 ft, Fluck Ede 10 ft, Farkas Antal 5 ft, Rékásról 1 ft. Összesen 1043 ft, 93 kr, 3 arany.

99. *Orosz László* ur Gyalláról beküldött 137 forintot, melyhez járultak: Szalacsi István 40 ft, Szilley József 10 ft, Nagy Sándor 3 ft, Stinner József 3 ft, Kovách Gyula 2 ft, Nemesszeghy István 5 ft, László József 3 ft, Molnár Adám 5 ft, Orosz László 10 ft, Janicsád Lajos 3 ft, Berinkei Antal 1 ft, Madarassy Móríc 5 ft, Simonffy Ede, koltaei plébános 1 ft, Jaross Ignác 1 ft, Bathó Bálint 4 ft, Bittányi István 2 ft, Jaross Károly 5 ft, Szombathelyi Győző 3 ft, Majtényi Adolf, udvari alesperes plébános 10 ft, Gr. Pongrácz Adolf, udvari káplán 5 ft, Srimpf Ferencz, ndvari káplán 2 ft, Lévai Antal 2 ft, özv. Jankovich Lajosné 3 ft, Istenes Ferencz 1 ft, Kalázi András 1 ft, Németh János helység gazdája, Udvardon 1 ft, Porubszky Károly, tanító 1 ft, Zajátsek Ferencz 1 ft, Czeller József 2 ft, Dudek Nándor 1 ft, Czeller Ferencz 1 ft. Összesen 137 ft.

100. *Bachó Lajos* ur küldeménye Galgóczról 104 ft. Ehhez járultak: Bachó Lajos 5 ft, Bachó Lajosné 4 ft, Bachó Gábor 1 ft, Günther József 4 ft, Jeszenszky Zsigmond 4 ft, Ravasz István 1 ft, Jurássy Mihály 3 ft, Klempa János 1 ft, Biróczy Flóris 2 ft, Hranitzky Sándor 5 ft, Hranitzky István 5 ft, Bukovinszky Luiza 2 ft, Bukovinszky Vilma 2 ft, Graenzenstein Oszkár 1 ft. N. N. 1 ft, N. N. 1 ft, Winkler József 5 ft, Polányi Mihály 5 ft, Zelenka 2 ft, Ravasz Béla 1 ft, Árgay Máté 2 ft, Kocsy Dávid 2 ft, Szalavszky Ferencz 2 ft, Hornáczek János 1 ft, Ferdinánd Rákóczy 1 ft, Prónay Ferencz 1 ft, Rákóczy Ede 2 ft, Hoffmann Károly 1 ft, Csengey István, 2 ft, Bartoss György 1 ft, Zelenay József 1 ft, Fodor Rudolf 1 ft, Benkeő László 2 ft, Klimó György 1 ft, Klimó Viktor 1 ft, Benkeő Gejza 2 ft, Hampi 5 ft, Winkler Károly 2 ft, Koronthály Zsigmond 3 ft, Kopsárny József 2 ft, Keller János 3 ft, Palicskay János 1 ft, Ujházy Lajos 1 ft, Mikovényi Burg Fanni 2 ft, Névtelen 2 ft, Strasser Márton 2 ft, Sztankovszky Vendel 2 ft. Összesen 104 ft.

101. *Andrássy Mihály* ur által Esztergomból 42 ft, ehhez járultak: Andrássy Mihály 10 ft, Andrássy-Szilvy Mária 5 ft, Andrássy Szidonia 10 ft, Szabó-Andrássy Leopoldina 5 ft, Andrássy Gyula 5 ft, Andrássy Josephina 5 ft, Kamenszky Elek 2 ft. Összesen 42 ft.

102. *Milkovics Zsigmond* ur Esztergommegyéből, beküldött 142 forintot, melyhez járultak: Ghyczy Pál 5 ft, Milkovics Zsigmond 15 ft, Milkovics Imre 1 ft, Milkovics Mária 1 ft, Ghyczy Kálmán 15 ft, Milkovics Antal 1 ft, Milkovics János 10 ft, Csaiághy Károly 1 ft, S. I. 5 ft, P. L. 1 ft, Pálffy József 1 ft, Pázmándy Lajos 4 ft, Kövesdy Lajos 2 ft, Pázmándy Elek 1 ft, Konkoly Imre 2 ft, Ifj. Huszár László 3 ft, Thaly Ignác 1 ft, Tóth József 1 ft, Mester István, lelkész 2 ft, Mikus Kilián, lelkész 1 ft, Bóday Lajos 2 ft, Zámory Béla 5 ft, Kovács Lőrincz 2 ft, Zámory Móríc 1 ft, Pereszlényi Józsefné 2 ft, 10 kr, Radányi Ignác, lelkész 2 ft, Hörömpöli Gábor, lelkész 2 ft, Id. Csajághy József 1 ft, Cs. S. 1 ft, Lövinger 1 ft, Id. Micsky Lajos 5 ft, Ifj. Micsky Lajos 1 ft, Balogh Zsigmond 1 ft, Kis Elek és Balogh József 1 ft, Nagy Albert 1 ft, 50 kr, Koch Frigyes 3 ft, Kiss Antal, lelkész 1 ft, Mayer János 1 ft, Szigethy János, lelkész 1 ft, Varjú István 1 ft, Csajághy Sándor 1 ft, Bus Áron 1 ft, Kotsi plébános 1 ft, László József ref. lelkész 3 ft, Farkas Adám 2 ft, Puxbaum Károly 1 ft, Kolmár István 2 ft, Bajtsy Károly 2 ft, Kálmán Rudolf 2 ft, Takács József 1 ft, Maller Imre 2 ft. Összesen 142 ft.

103. *Huszár Károly* ur Nógrádmegyéből beküldött 122 forintot, mely-

hez járultak: gr. Berchtoldt Antal 50 ft, gr. Berchtoldt István 10 ft, gr. Berchtoldt Arthur 10 ft, gr. Berchtoldt Richard 30 ft, gr. Crouy Frigyes 10 ft, Mayer Károly 2 ft, Ferenczy László 5 ft, Huszár Károly 5 ft. Összesen 122 ft.

104. *M. Gr. Zichy Ferdinánd* ur Fehérmegyéből beküldött összesen 987 forint 65 krajczárt, a következő adakozóktól: Gróf Zichy Ferdinánd 50 ft, Zichy Ludovika grófnő 10 forint. Gr. Pálffy Lipót, huszárkapitány 20 ft, Batthyány László 10 ft, Almásy Pál 10 ft, Ifj. gr. Batthyány István 10 ft, Gr. Zichy 10 ft, Novák Lajos 5 ft, Dr. Deuschinger 2 ft, B. Miske Imre 10 ft, Körmendi Sándor 6 ft, Pöschl Károly 5 ft, T. 2 ft, Jekelfalussy 2 ft, Mészáros 3 ft, Seidel Ignác 3 ft, Kegel György 10 ft, a következő adakozóktól: Péncz Ferencz, K. Hőresökön gazdatiszt 1 ft, Tóth Sándor, segédlelkész 1 ft, Huszár Imre, számtartó Ódonben 30 kr, Lukács Antal 50 kr, Pátray György 1 ft, 50 kr, Krisztinkovich Aladár, városi jegyző Kálozon 2 ft, Haszlinger Sebestyén 2 ft, Recher József 1 ft, 50 kr, *Splényi Henrik* ur Fehérvárt ugyanazon összeghez küldött 395 ft, a következő adakozóktól: B. Splényi Henrik 20 ft, Detrich Zsigmond 6 ft. A székesfehérvári takarékpénztár 200 ft, Say Rudolf 5 ft, Heinrich Lajos 3 ft, Pacsay György 2 ft, Dr. Kövesy Ferencz 1 ft, Tshida 5 ft, Szabady László 1 ft, Tóth Jánosné 5 ft, Farkas Ferencz 10 ft, Schvanfelder József 10 ft, N. 5 ft, Zsömböry Ede 2 ft, Miskey Ferencz 4 ft, V. Imre 8 ft, Zalay Károly 2 ft, Schlesinger testvérek 2 ft, Langhammer család 2 ft, Babolchay Ferencz 1 ft, Papp Ignác 1 ft. A székesfehérvári csizmadia-czéh részéről 2 ft, Szöllösy Pál ügyvéd 1 ft, Felmayer István 1 ft, Guitman József 1 ft, N. N. 3 ft, Balogh Sándor ref. lelkész 1 ft, P. F. 1 ft, Pete Dániel 1 ft, Laufenemer József 50 kr, Theodorovits Mihály 50 kr, Kovács Pál, ügyvéd 5 ft, T. A. és N. J. 2 ft, Hofbauer József 50 kr, Steiner Frigyes 1 ft, Tolnai János 1 ft, Zlinszky István 2 ft, Ambrózi Ferencz 1 ft, E. 50 kr, Huszár 1 ft, Györy József, lakatos 1 ft, T. Viktor 1 ft, Antal János ügyvéd 1 ft, Id. Nemesy Ferencz 2 ft, Cserenyésy János 1 ft, Schmidt József 1 ft, Lintzer Vilmos 1 ft, Scherer Antal 40 kr, Sütő István földműves 5 ft, Maizer Imre földműves 1 ft, Radis József 2 ft, Lőrintzy Sándor 2 ft, Vogel Lipót 1 ft, Langmohr Gáspár, földműves 1 ft, Pfeifer Jakab 1 ft, Adler Márton 1 ft. A székesfehérvári kovács-czéh részéről 5 ft, 50 kr, N. N. 2 ft, Végh Báthory Mária 1 ft, Heinrich György 1 ft, Nyak Ferencz 1 ft, Keresztes Károly 1 ft, Eöry Károly 2 ft, Horváth Pál, ügyvéd 1 ft, Rozgonyi György 1 ft, Drenker József 2 ft, Ifj. Nemesy Ferencz 2 ft, Ellér Gyula 1 ft, Jahn Alajos 1 ft, Winkler Engelbert, cist. r. 1 ft, Gerlach Benjamin, gymn. igazg. 1 ft, Obadich Márk cist. r. 1 ft, Miska 1 ft, Deák Sándor 1 ft, Vajda Odón 1 ft, K. Miklós 1 ft, Novotny Alajos 1 ft, Supka J. 1 ft, Dornis 1 ft. A sz. fehérvári szij- és kötélgyártó-czéh részéről 3 ft, Láng István 1 ft, Ifj. Tsida János 2 ft, Neskovits D. 1 ft, Ehrlich Adolf 1 ft, Theiller István 2 ft, Rosznagl Antal 1 ft, Svartz Miska 1 ft, Lakatos czéh 2 ft, Party Ferencz 2 ft, Mihályi József 1 ft, Antaly István 1 ft, Almási József 1 ft, Cseh János 1 ft, *Kiss István* tisztartó ur gyűjtött 133 ft, a következő adakozóktól. Főkövi János Simontornyán 5 ft, Blaskovich Kálmán 2 ft, Wenczky Ferencz 2 ft, Markus János 2 ft, Gróf Pál 2 ft, Albrechtovich Victor 2 ft, Wenzky Ferencz 1 ft, Kolosváry Sándor 11 ft, Huber József tisztartó 5 ft, Megyely József plébános 2 ft, Pál János ref. pap 2 ft, Papp György pálfai jegyző 2 ft, Kiss József vajtai pléb. 2 ft, Árendás Mihály 12 kr, Koller György vajtai ispán 2 ft, Kiss István, egyresi tisztartó 5 ft, Sóos Ferencz, órsi kasznár 2 ft, Szitter János, ispán 2 ft, Szép Mihály 1 ft, Csik Lajos, molnár 1 ft, Majtky Antal 1 ft, Mozer János 30 kr, Ganczler András 30 kr, Posztoczky Károly déghi tisztartó 3 ft, Keczely Bódog, számtartó 2 ft, Beretzky Gábor, ispán 1 ft, Laky József 1 ft, Monspart Ágoston 1 ft, Egyed János, jegyző 50 kr, Pichardt Károly plébános 5 ft, Dr. Pöte Zsigmond 5 ft, Pethe Lajos 50 kr, Nyilvai János 50 kr, Kiss Gyula 50 kr, Metykó György 20 kr, Kreppi Mihály 20 kr, Papp Lajos 50 kr, Magyar György 20 kr, Szabó István, jegyző 50 kr, Vida Lajos, egyresi ref. lelkész 1 ft, Haan József 50 kr, Schwarz József 20 kr, Haan Ignác 10 kr, Kiss R. 50 kr, Simon Mihály 20 kr, Egyresi rector 18 kr, Huszár Pongrácz 5 ft, Halász Gyula 1 ft, Horváth 2 ft, Singer 50 kr, Boda Antal 1 ft, Radó Odón 1 ft, Laszky György 1 ft, Kenessey György 2 ft, Kenessey Ti-vadar 1 ft, Kenessey Étele 1 ft, Pósa Károly 1 ft, Kálmán Károly 50 kr, Wingel Mihály 1 ft, Markus Dienes 50 kr, N. N. 2 ft, Halász Samuelnő 2 ft, Gál Károly 2 ft, Kek Antal 1 ft, Füssy József 1 ft, Hetessy Károly 1 ft, Halász Károly 2 ft, Hollosy János 1 db. cs. arany. Szöke László és Károly 5 ft, Szöke András 3 ft, Dr. Biller Mór 1 ft, Kenessey József 2 ft, Márton Sándor 1 ft, N. N. 50 kr. A szilas-balhási Casino, mint egyesület 10 ft, Továbbá: ugyanazon összeghez járultak 31 ft, *Kenessey Kálmán* ur által a következő adakozók: Kruger E. 4 ft, Studnitska 2 ft, Roboz 1 ft, Lipovniczky Gábor 1 ft, Procopin Pál 2 ft, Somogyi Imre 1 ft, Csorba Victor 1 ft, Tóth Zsigmond 1 ft, Stiberth 2 ft, Praun 1 ft, Albrecht 1 ft, Illés 1 ft, R. 2 ft, Vas 1 ft, Valter 1 ft, Lippert 1 ft, Blaskovits 1 ft, Lachnit 1 ft, Hoffmann 1 ft, Lejtényi 1 ft, Csögel 1 ft, Geblei 1 ft, Krommer 1 ft, Dumtsa 1 ft, Valter Gyula 1 ft. Az egész összeghez járult 50 ft. *Pellet* ur 31 ft, 5 kr, a követ-

kező adakozók által : Reitmann Wenczel 2 ft, Havelka Antal, abai plébános 2 ft, Kokaly Ferencz 1 ft, Andrassy Sándor 1 ft, 5 kr, Schuster Károly 1 ft, Pellet Antal 2 ft, Blaumann József lelkész 2 ft, Vándor 2 ft, Andreoli — Batthyány Emma — Róza 2 ft, Deuschinger Lajos, tanár 2 ft, Batthyányi Erzsébet 2 ft, Scherer Elek 2 ft, Barabás János 2 ft, Rendl Alajos 1 ft, Boda Imre 5 ft, Pellet Sándor 2 ft. Ugyanazon öszlethez járultak *Huszár August* ur által 32 ft, 80 kr, ezen adakozók : Huszár August 5 ft, Mészöly Farkas 1 ft, Mészöly Gusztáv 2 ft, Mészöly György 30 kr, Nagyidai Sávoly 1 ft, Mészöly Antal 1 ft, Markus István 1 ft, Mészöly Dávid 30 kr, Niefergal Ferencz 1 ft, Tassy Marcell 40 kr, Mészöly Imre 1 ft, Mészöly Kálmán 40 kr, Mészöly Lőrincz 1 ft, Balassa Gusztáv 50 kr, Mészöly Kornél 2 ft, Ujházy Lajos ref. pap 50 kr, Mészöly Károly 1 ft, Sóós Ferencz 2 ft, Sallay Pál 40 kr, Gergey Károly 1 ft, Horváth László 1 ft, Molnár Károly 1 ft, Markus Antal 1 ft, Tóth Ödön 1 ft, Tóth Kálmán 1 ft, Szentpétery 1 ft, Bibó Dénes 1 ft, Huszár Gábor 1 ft, Décesy Lajos 1 ft, Mészöly János 1 ft, *Juraszek Károly* ur gyűjtött azon összeghez 15 ft, és ugyan ezen adakozóktól : Láng Ferdinánd 3 ft, Kiss László 1 ft, Schmoll György 1 ft, Windisch József 1 ft, Németh Vincze 1 ft, Takács Tóbiás 1 ft, Schneller Lajos 1 ft, Persa Ferencz 1 ft, Vetzél János 1 ft, Reitter Ferencz 1 ft, Zauer János 1 ft, Fábrián István 1 ft, Puskás József 1 ft. Az egész öszlet 987 ft, 65 kr.

105. *Kenessey Kálmán* ur beküldött 156 ft, 90 kr, melyhez járultak : a velencei Anna gözmalom személyzetétől. Fülöp Sándor 2 ft, 10 kr, Soltz József 2 ft, Bácskony Márton 1 ft, Julius Lehnis 2 ft, Leithgeb Agoston 2 ft, S. T. Tüschler 3 ft, J. H. Stahelin 3 ft, Lányi Ferdinánd 2 ft, Waldmüller 1 ft, Ulich Steiger 50 kr, Christian Pastor 50 kr, Johann Speck 30 kr, Benedikt Höfle 40 kr, Johann Lüthi 1 ft, Glinz 30 kr, August Binder 50 kr, Tobias Licktl 50 kr, Szabados Flórian 50 kr, Weiland László 50 kr. — A felső-nyéki birtokosok 100 ft, Gaal Lajos 2 ft, Szüts Gedeon 5 ft, Hajós Kálmán 5 ft, Szüts Dienes 2 ft, Matkovich Tivadar 5 ft, Sárközy Gyula 5 ft, Sárközy Kálmán 3 ft, Veress Bálint 30 kr, Kerék György 10 kr, Kiss Károly 30 kr, Sz. B. 10 kr, Sz. 10 kr, Névtelen 40 kr, P. B. 20 kr, Obernyik Eduard 40 kr, Kemenczy Gábor 1 ft, Mészáros Károly 20 kr, Szücs Zsigmond 50 kr. Egy valaki Gárdonyban 30 kr. Egy valaki ugyanott 10 kr. Egy valaki ugyanott 20 kr, Kaszap Antal 10 kr, Szöllösi József 10 kr, Nagy Károly 1 ft, Mallyok Zsigmond 50 kr, Nagy István 30 kr, Gaal Sándor 50 kr, összesen 156 ft, 70 kr.

106. *Nagy Zsigmond* alesperes ur küldeménye Bicskéről 10 ft, melyhez járultak P. Nagy Zsigmond 2 ft, Tóth István 1 ft, Kaszap Lajos 2 ft, Baumgartner 50 kr, Sz. J. 50 kr, Waisz M. 50 kr, Tumlér Ignác 50 kr, Szabó József kovács 50 kr, Bathory Dániel 50 kr, Szánthó Ödön, acad. rector 50 kr, Nyikos József pátyi ref. tanító 1 ft, összesen 10 ft.

107. *Szőke Lajos* ur, beküldött 10 ft, ehhez járultak: Barcza György 2 ft, Pap István 1 ft, Kolozsváry Miklós 3 ft, Zuber József 3 ft, Szőke L. 1 ft, összesen 10 ft.

108. *Ifj. Bartal György* ur küldeménye 270 ft, melyhez járultak a következő adakozók : ifj. Bartal György 50 ft, Gaal Bertalan 10 ft, Posner 30 kr, Nagy Lajosné 10 ft, Ihman 10 ft, Perlaky 5 ft, Pap Lajosné 2 ft 10 kr, Tóth István 5 ft, Grosch György 1 ft, Stann Ferencz 2 ft 10 kr, Dancziger Ivánné 2 ft, Németh Mihály 1 ft, Fejős Janka 2 ft, Buday József 2 ft 10 kr, Kramolin Emil 3 ft, Eperjesi 1 ft, Schöner Imre 1 ft 5 kr, Tollenits Mátyás 1 ft, Högyész 1 ft, Gazdik 1 ft, Boda Vilmos 1 ft, Martin Antal 1 ft, Umann Miklós 1 ft, Jakobei József 1 ft, Rostás 1 ft, Baumgarten 1 ft, Schwarzkopf 1 ft, Nagy Miklós 1 ft, Hangyás Mihály 1 ft, Bohunczy 1 ft, Kainach 2 ft 10 kr, Schwoy Ferencz 5 ft, Böröcz Gyula 1 ft 5 kr, Pap Antal 1 ft 5 kr, Szelle Samu 1 ft, Payer Ferencz 1 ft, Kelemen József 1 ft 5 kr, Zöld Sándor 2 ft 10 kr, Kelecsényi 1 ft 5 kr, Dr. Grosz 1 ft, Halmay 1 ft, 5 kr, Domsics Lajos 3 frt 15 kr, Domsics Ilona 1 ft 5 kr, Domsics Antonia 1 ft 5 kr, Darvitz István 5 ft, Korchmáros Gáspár 1 ft, Fejős János 1 ft, D. Modorovits 2 ft, Döme János 1 ft, Halász József 1 ft, Ujfalussy Ferencz 2 ft, *Tolnáról* : Ifj. Geisz József 20 ft, Illés Adam 2 ft, Pécsy József 5 ft, Molnár Sándorné 2 ft, Med. Dr. Wallenstein 2 ft, Adler József 1 ft, Zeiller Adam 1 ft, Rosmayer Ferencz 1 ft, Weber János 1 ft, Salamon Klein 50 kr, Grósz Mátyás 50 kr, Szabó Mihály 1 ft, Sebestyén Károly 2 ft, Gottwald J. G. 1 ft, Szeniczey 10 ft, Szeniczey Ödön 3 ft, Szeniczey Cecília 3 ft, Perczel Lajos 5 ft, Paczolay György 1 ft, Bocsor Antal 3 ft, Perczel Pál 5 ft, Perczel Béla 2 ft, Döry Károly 2 ft, Borbély József 2 ft 5 kr, Lovász János 1 ft, Stopfer Márton 1 ft, Borbély Lajos 50 kr, Rausz plébános 3 ft 15 kr, Moronics Mihály 1 forint, Mutnyánszky 1 ft, Ifj. B. Perczel Miklós 1 ft, Anner József 2 ft, Schuller Möriz 1 ft, Perczel Antal 1 ft, Kardos Antal 1 ft, Bonyhády Geiza 1 ft, Kiss Ferencz 1 ft, Pap Áron 1 ft, Döry Geyza 1 ft, Stephanovits József 1 ft, Rosenstein József 1 ft, Willinger Ferencz 1 ft, Kühnel 1 ft, B. Wimmersperg Ferdinánd 3 ft, Cs. 1 forint, Perczel Berta 5 forint, Kiss Lajos 2 ft., összesen 270 ft.

109. *Nagys. Bezeredy Istvánné* a. beküldött 411 ft 50 kr, mely a következő adakozók által gyűlt össze : Sztankoványzky Imre 100 ft, Sztankoványzky Mária 10 ft, Sztankoványzky János 10 ft, Kristóff László, hidvégi kasznár 2 ft, Vlasics Nándor, Rajmádon 3 ft, Meczriczky Sándor, ellenőr, Rajmád 1 ft, Salamin Leo, Kajdacs 5 ft, Ifj. Bezeredy Pál 10 ft, Kollmann János 1 ft, Bognár János Kölesd 2 ft, Tóth Sándor, Kölesd 2 ft, Domsics Antal, Kölesd 1 ft, Egy valaki Kölesd 1 ft J. Kölesd 50 kr, Tóth Imre 50 kr, Pohl 1 ft 50 kr, Egy valaki 5 ft, Tóth István, Zombán 1 ft, Schäffer Kálmán kasznár, k. Tengelicz 2 ft, Velgő János kasznár, Apáthi 2 ft, Tóth Elek lelkész, Pusztá Apáthin 1 ft, Szalay István kasznár Hidján 2 ft, Ötvös József ispán, Hidja 2 ft, L. Löwenstein Hidja 1 ft, Pogácsás József kisdéd-

óvó, Hidja 1 ft, Hidjai összes cselédaég 3 ft, Jegenyési összes cselédség 2 ft, özv. Bezeredy Istvánné, Bezeredy Etelka 100 ft, Bezeredy Pál 100 ft, Bertha György 5 ft, Bezeredy Antonia 10 ft, b. Gerliczy Vinczené 25 ft. Összesen 411 ft. 50 kr.

110. *Nm. gr. Nádasdy Lipótné, szül. Forray Julia urholgy* küldeménye 300 ft, melyhez a következő adakozók járultak : Gr. Nádasdy Lipót 100 ft, gr. Wenkheim Kristina 50 ft, Waldstein János 50 ft, gr. György László 30 ft, gr. Szécsen Adolf 30 ft, Bartakovics August 30 ft, Teleky Blanka grófnő 10 ft, összesen 300 ft.

111. *M. ifj. gr. Nádasdy Ferencz ur* beküldött 124 ft, mely összeg a következő adakozók által gyűlt össze : Ifj. gróf Nádasdy Ferencz 10 ft, gróf Batthyány Ferencz 5 ft, gr. Wenkheim Frigyes 5 ft, báró Orczy Elek 5 ft, Návay Lajos 5 ft, gr. Festetics Pál 5 ft, gr. Festetics Andor 5 ft, Tanács Márton 2 ft, Kinszky Zdenko 5 ft, Iphigenie Comtesse Kinszky 5 ft, Iren Kinszky 2 ft, Gyürky-Orczy Sarolta 5 ft, gr. Bánffy György 2 ft, Teller Lajos 1 ft 5 kr, Klette Guszt. 2 ft, Zelenka Gyula 2 ft, Lechner Lajos 2 ft, Navratil Imre 2 ft, Balogh László Anna 1 ft, Obadich Kár. 1 ft, Szarvasffy Sándor 1 ft, Bárányi Samu 1 ft, Welsz János 1 ft, Lásdasy Károly 1 ft, Jarinay Sándor 1 ft, Breszler Fer. 1 ft, Kricsak Aurél 1 ft, Pálffy Kálmán 1 ft, Hugo Kuwald 1 ft, Simay Ede 1 ft, gr. Brunswich Mária Terézia 5 ft, Brűnek 5 ft, Réty Károly 1 ft, Gosztonyi Polixena és Gabriela 5 ft, Gosztonyi Ilma 5 ft, Draskóczy János 1 ft, b. Rudnyánszky Sándor 3 ft, Dunst 1 ft, Fejér István 1 ft, Draskovics 50 kr, Telky 50 kr, Resy János 3 ft, Wrehovszky 1 ft, Gróhé Mária 1 ft, Babarczy József 3 ft, Váci 1 ft, özv. Komáromyné 2 ft, M. N. 2 ft, M. R. J. 1 ft, összesen 124 ft 5 kr és egy ezüst kanál.

112. *Babos Pál ur Zalamegyéből* beküldött 301 ftot, a következő adakozók hozzájárultával : Königmayer János 5 ft, Babos Pál 10 ft, Csutor Imre 10 ft, Dese Ferencz 5 ft, Dergovits József 1 ft, Posch 1 ft, Dávid Ján. 1 ft, Tornyo János 1 ft, Babos Krisztina 10 ft, Bek 1 ft, Lovtyák 10 ft, Kelemen Imre 2 ft, Somogyi József 1 ft, Vetz 3 ft, Horváth László 5 ft, Sigmond Ferencz 2 ft, Kant Ferencz 2 ft, Zakál Henrik 1 ft, Székely 2 ft, Drakullits 1 ft, Matók 1 ft, P. 1 ft, Babos 2 ft, K. M. orvos 1 ft, Kiss Béla 5 ft, Dervarics Kálmán 2 ft, Pallisch 5 ft, Traviczky Károly 2 ft, Kili Károly 1 ft, Kercselics 2 ft, Jambrikovits 1 ft, Szilassy Károly 3 ft, Keresztessy 10 ft, Mocsary 5 ft, Prey Frigyes 5 ft, Széchényi 1 ft, Anyoss Pál 1 ft, Gaál Ján. 1 ft, Nagy László 2 ft, Udvardy Imre 1 ft, Babos Gyula 2 ft, Simon Pál 1 ft, Simunyak Antal 5 ft, Sáska Imre 2 ft, Zelles Sándor 2 ft, Egervary Károly 2 ft, Fabry János 2 ft, Hertelendy Ignác 1 ft, Nagy Pál 2 ft, Szecsődy Pál 1 ft, Pámer Antal 3 ft, Mattersdorfer Sándor 2 ft, Isoó Ferencz 2 ft 10 kr, F. Imre 10 ft, Nagy Imre 1 ft, Kiss József 1 ft, Skublics László 1 ft, Tuboly Gáspár 1 ft, Tuboly Viktor 1 ft, Deák Lajos 1 ft, Fövényi Márton 1 ft, Lukács Károly 1 ft, Márton Pál 1 ft, Baranyai Pál 1 ft, Gombossy János 2 ft, Balázi Lajos 1 ft, Z. Horváth Vilmos 15 ft, Skublics Zsigmond 10 ft, Tamásics Kálmán 1 ft, Lochuk Lajos 1 ft, Jankó József 1 ft, Kerkapoly Mór 1 ft, Nagy József 1 ft, Weisz Márton 1 ft, Grósz Pál 5 ft, Rózsás Mih. 2 ft, Sellyei László 10 ft, Skublics Irén 5 ft, Skublics István 5 ft, Horváth Konstantia 5 ft, Tolnay Károly 5 ft, Tuboly Rozalia 1 ft, B. Apór Gábor, 9 éves fiu, névnap ajándékát 5 ft, Hetés község 5 ft, Molnár Alajos ur 2 ft, Danics Béla 2 ft, Privics Károly 2 ft, Nagy István 1 ft, Rogány Gábor 1 ft, Vasdinnyi Lajos 2 ft, Simon János 1 ft, Orosz Ferencz 5 ft, Hermann István 2 ft, Martinkovics Károly 2 ft, Nunkovics Vilmos 2 ft, Sting Károly 1 ft, Tóttösy Károly 1 ft, Szabó János 1 ft, Czerhák Károly 2 ft, Léránt Tamás 1 ft, Egyed Mihály 1 ft, Böhm Jak. 1 ft, Lampers Józ. 2 ft, Darázs Farkas 2 ft, Trenka József 2 ft, Horváth János 1 ft, Müller Samuel 1 ft, Pollák Sándor 1 ft, Biczó József 1 ft, Biczó Julianna 1 ft, Miskolczi 1 ft, dr. Mittler 1 ft, Sipos Imre 1 ft, Szigeti Antal 2 ft. Összesen 301 ft 10 kr.

113. *Nagys. Somsich Pál ur* küldeménye 116 ft, 10 kr; melyhez járultak : Kund Vincze 10 ft, gr. Somsich Imre 20 ft, Somsich Pál 20 ft, Somsich Lőrincz 10 ft, Szigethy Abraham 1 ft, Pataky Mór 1 ft, Szalay János 1 ft, Pataky Antal 1 ft, Kovács József 1 ft, Matolcsy István 1 ft, Paal Farkas 1 ft, Gosztonyi család 5 ft, Varga, gyermekei részéről 2 ft, Ifj. Bezeredy Pál 1 ft, Kunhegyi Győző 1 ft, Csicsek György 1 ft, Pataky Lajos 1 ft, Stepaich 2 ft, Draskovich Károly 2 ft, Paal Endre 2 ft, Bárány Elek 1 ft, Hirtling Boldizsar 1 ft, 5 kr, Horváth János 5 ft, Bárány Károly 1 ft, Sárközy 1 ft, Madarász 1 ft, Udvardy 1 ft, 5 kr, Rauch György 1 ft, Kisovics József 1 ft, Horváth Sándor 5 ft, Svastich László 1 ft, Ifj. Svastich István 1 ft, Kiss István 1 ft, F. János 1 ft, Gyarmathy Pál 1 ft, Philippovics László 1 ft, Noszlópy Titus 1 ft, Zlinyovszky Miklós 1 ft, Széles 1 ft, G. Miklós 2 ft, Vasony György 1 ft, Bau Gáspár 2 ft. Összesen 116 ft, 10 kr.

114. *Vermes Illés ur küldeménye* 227 ft, 15 kr, melyhez járultak : Bezeredy Miklós v. m. püspök 12 ft, Bartal Ignác prépost 12 ft, Korizmic Antal 10 ft, Korontz László 4 ft, Markovits János 4 ft, Bogcha 5 ft, Oszterhneber 5 ft, Pribék 4 ft, K. 4 ft, Kammersperger Antal 5 ft, Kolossváry József 3 ft, Csomak Ferencz 2 ft, Szabó József 1 ft, E. László 2 ft, Tallian Pálné 10 ft, Mustos János 3 ft, Csete Antal 4 ft, Német Károly 4 ft, Röck 4 ft, Békeffy György 2 ft, K. Ist. 2 ft, Galamb József 2 ft, Márton József 2 ft, Márton Zsigmond 2 ft, Kupricz Sándor 5 ft, Bezeredy Gyula 2 ft, Kovács Kálmán 2 ft, Cseresnyés Ferdinand 2 ft, Varju 1 ft, Rosos István 5 ft, Késmárky József 4 ft, Fülöp József 2 ft, Késmárky Miklós 1 ft, Gál Lajos 2 ft, Saary Antal 1 ft, Pongrácz Dániel 1 ft, Hets Nándor 1 ft, Weszely Sándor 1 ft, Hets Pál 2 ft, Pap Ferencz 2 ft, Márkus Lajos 2 ft, Kenessey László 5 ft, Solyomváry Ferencz 3 ft, Branstein Ferencz 2 ft, Beke Aranka 2 ft, Vermes Arpadin 2 ft, Vermes Illés 2 ft, Ramasetter Károly 3 ft, Ra-

masetter Károlyné 2 ft, Hoffelder Ferencz 2 ft, Zsolnay Károly 1 ft, Jordán-házy Dienes 1 ft, Androvitz Imre 1 ft, Stol János 1 ft, Dunszt Ferencz 1 ft, Csenkey János 1 ft, Suly János 4 ft, Beyersperg Sándor 1 ft, Horváth János 1 ft, Kovács István 1 ft, Obele Ferencz 1 ft, Halász Péter 40 kr, Uhlir Károly 1 ft, 5 kr, Oszlányi Pál 1 ft, Hollesch Ferencz 1 ft, Rözsényi János 1 ft, Suly Ede 50 kr, Szabó 1 ft, Heiszler Győző 1 ft, Erdősy István 1 ft, Simon Ferencz 50 kr, Major Péter 1 ft, Sente József 1 ft, Hajdu Antal 1 ft, Schuldheisz János 1 ft, Csók Lajos 20 kr, Gy. János 10 kr, Kek Ignác 20 kr, Vessely Gábor 1 ft, Sch. A. 1 ft, Schaffer János 1 ft, Sente Ferencz 60 kr, Suly Gábor 1 ft, Ernst Ferencz 2 ft, Sydo István 1 ft, Praun János 1 ft, Fekete János 50 kr, Németh István 1 ft, Stern Antal 1 ft, Deutsch Eduard 50 kr, Grün Mózes 40 kr, Altstaedler József 1 ft, Weisz Dávid 40 kr, Mórítz Rothauser 40 kr, dr. Bene Pillitz 50 kr, Guthard Márton és Jaques 1 ft, Dietrichstein Sámuel 1 ft, Wessel Lázár 30 kr, Blau Markus 20 kr, Rothauser Sámuel 30 kr, Mórítz Stere 30 kr, Wolf G. Weisz 1 ft, Rosner Jakab 30 kr, Chnanja 30 kr, Fürst Simon 30 kr, Hoffmann Markus 30 kr, Neumann Móríc 30 kr, Weinberger Sámuel 20 kr, Heinrich Leopold 20 kr, Mandl Gábor 20 kr, Ditrichstein Ignác 20 kr, Breier Gábor 30 kr, Blau Sámuel 20 kr, Fischer Dániel 20 kr, Krausz Vilmos 20 kr, Manovel Mórítz 20 kr, Rothauser Sándor 20 kr, Rothauser Rudolf 30 kr, Breier Salamon 20 kr, Manovel Márton 20 kr, Steiner Fülöp 20 kr, Sonnenberger Adolf 20 kr, Mórítz Hartmann 20 kr, Wessel Leopold 30 kr, Salamon Hochseng 50 kr, Auer Simon 20 kr, Ferdinand Rosenthal 20 kr, M. Waldner 20 kr, Sonnenberger József 50 kr, Hartman Adolf 20 kr, Mayer 1 ft, Politzer Herman 1 ft, Dávid L. Weisz 50 kr, Weszl Anton 50 kr, Schill Károly 1 ft, Weisz Henrik 70 kr. Összesen 227 ft 15 kr.

115. *A pápai hasznó-egyesület* utján beküldetett 140 ft 30 kr s 2 db. cs. arany, melyhez járultak: a pápai kaszinói egyesület választmányi határozat szerint 10 ft, Koller Ignác 10 ft, Makara Daniel 2 ft, Mikovinyi 5 ft 25 kr, Nagy Ignác 5 ft, Timár Elek 2 ft, Aider János 1 ft, Barinyay Vincze 2 ft, Fűzy 2 ft, Bocsor István 1 ft 50 kr, Barcza József 2 ft, Tóth Lajos 4 ft, Neumann Salamon 2 ft, Pserhoffer Samu 1 ft, Neumann Armin 2 ft, egy leendő tag 60 kr, Mártonfalvay Elek 1 ft, id. Fördös György 60 kr, Somody Pál 1 ft, Kaller Lipót 1 ft, Burghardt Lipót 60 kr, Swoboda Venczel 60 kr, Huizler József 50 kr, Bissitzky Sándor 1 ft, Kerkápoly Károly 2 ft, Boika Imre 2 db. arany, Eöri Szabó Sándor 2 ft, Pálffy Károly 2 ft, Porpaczy József 1 ft, Ficker János 2 ft, Vid Károly 2 ft, Sperk Antal 1 ft, Steller Sándor 1 ft, Koller Kálmán 1 ft, Ferenczy 3 ft, Sebő 1 ft, Szabó Károly k. t. tanár 1 ft, Tschepen Eduárd 30 kr, Schöninger Ferdinánd 1 ft, Lázár Lajos 1 ft, Reguly Nándor 1 ft, Könyve Ferencz 2 ft, Wiegant Tam. 50 kr, Cseh Márton 50 kr, Horváth István 2 ft, Oswald Dániel 1 ft, Nagy Boldizsár 50 kr, Neubauer József 50 kr, Velsz Kár. 50 kr, Brenner Alajos 50 kr, Nagy Dávid 1 ft, Oswald Sándor 1 ft, gr. Eszterházy Pál 50 ft, Szabó Sándor 1 ft, Baráth Ferencz 1 ft 10 kr, J. Maser 1 ft. Összesen 146 ft 30 kr s 2 db. cs. arany.

116. *Hollán Gusztáv* ur által Szombathelyen összegyűlt 112 ft 50 kr, melyhez járultak: Hetey Benedek 1 ft, Sággy Mihály 1 ft, Hollán Ernő 5 ft, Hollán-Békássy Antonia 5 ft, Békássy Emília 5 ft, Hollán Gusztán 3 ft, Hollán Paulina 2 ft, Mittermaier Alajos 1 ft, Mittermaier Alajos gyermekei 1 ft, Ritter-Graf Katalin 5 ft, Ritter Julianna 2 ft, Ritter Miklós 1 ft, Ritter József 1 ft, Ritter Malvin 1 ft, Thanhoffer Judit 2 ft, Tóth Istv. 3 ft, Szabó Vincze 1 ft, Szabó Teréz 1 ft, Arany Fer. 2 ft, Arany Katalin 2 ft, Stettner Ignác 1 ft, Stettnerné Jagasits Karolina 1 ft, Stettner Máté 1 ft, Nagy Bálint 1 ft, Nagy Petronella 50 ft, Jankó Paulina 2 ft, Jankó Antal 1 ft, Zanelli József 1 ft, Zanelli Luiza 1 ft, Mayer Mária 1 ft, Caroline Mayer 1 ft, Rummy Miklós 4 ft, Rummy Miklóné 4 ft, Rummy János 2 ft, Nobl József 1 ft, Nobl Gyula 1 ft, Pillik Ferencz 2 ft, Gerzso János 3 ft, Eörsy János 5 ft, Lakner Katalin 5 ft, Kéthelyi Ferencz 2 ft, Kéthelyiné Boros Ilona 1 ft, Holzheim Károly 1 ft, Holzheimné Kéthelyi Fanni 1 ft, Reitermayer József 5 ft, Ujj Károly 2 ft, Ujj Aloizia 2 ft, Tarafás József 5 ft, Hawen Imre 2 ft, Dongó László 2 ft, Burgmann József 1 ft, Győry Lajos 5 ft. — Összesen 112 ft 50 kr.

117. *Horváth Elek* ur beküldött Csöngéről 62 ft 20 kr, melyhez a következő adakozók járultak: Kemény Lajos 2 ft, Sarlay Károly 2 ft, Augus 2 ft, Szalatkay István 2 ft, Kolár Kálmán 2 ft, Horvát Elek 1 ft, Kovács Elek 50 kr, Koczor Dániel 1 ft, Békássy Lajos 3 ft, Konkolyi Lajos 1 ft, Sigmund 50 kr, Stájer Mihály 50 kr, Kiss Sámuel 50 kr, Vidos Pál 1 ft, Marton Elek 1 ft, Salkovics Péter 40 kr, Rác Károly ft, Hidy József 50 kr, A. 2 ft, Magassy György 1 ft 50 kr, Káldi Pál 50 kr, Guoth János 50 kr, Kovács Sára 50 kr, Hernig János högyészi ev. lelkész 1 ft, Jankó Kálmán 1 ft, Háczy Dániel 1 ft, Sztrokay Lajosné 50 kr, Gömbös Kálmán 1 ft, Kluga Lajos 1 ft, Tóth Zoltán 1 ft, Nádasdy Rozália 50 kr, Gömbös János 1 ft, Radó Ignác 3 ft, Kardos Mihály 1 ft, Kisfaludy Kristófné 2 ft, Boriczky István 1 ft, Lippics Istvánné 1 ft, Havasy Kálmán 1 ft, Horváth Pál 1 ft, Takács Lajos 2 ft, Vidos Márton 1 ft, Horváth Dániel 2 ft, Ferentzy József 2 ft, Tóth Dávidné 30 kr, Mészöly Ignác 1 ft, Bakó Mihály 30 kr, özv. Ostffy Sándorné 2 ft, Tömböly Sámuel 30 kr, Kiss Antal plébános 1 ft, Weöres István 2 ft, Szita Károly 1 ft, Oswald Imre 1 ft, H. F. 70 kr, Ajkay Antal 1 ft.

118. *Békássy Gyula* ur küldött 11 ft 50 kr, és ugyan a következőktől: Kövér György csényei plébános 1 ft, Till János 1 ft, csényei közönség 2 ft, Brecka Gusztáv cs. kir. kapitány 1 ft, Zsirai Zsigm., péczeli plébános 1 ft, Brecka Tamás, sárvári urad. kormányzó 1 ft, Horváth István 1 ft, Darás. Albert 1 ft, Floderer 1 ft, Zuggó 30 kr, Sóos Fer. 1 ft, Könczöl Imre 20 kr:

119. *Szalay Gyula* ur Vasban gyűjtött 11 ft, a következő adakozóktól: Gaiger Benedek 3 ft, Szecsödy Lajos 2 ft, Guáry Kálmán 1 ft, Mesterházy Gyula 1 ft, Szalay Imre 1 ft, Szalay Gyula 2 ft, Akacs Mihály 1 ft, ugyanonét járult 10 ftal Békássy Károly ur hozzáadtak: Békássy Károly 3 ft, Hertelendy Mihály 1 ft, Gömbös Sándor 1 ft, Háczy Sándor 1 ft, Nedeczki 1 ft, Vidos Dániel 3 ft.

120. *N. Latinovics Lajos* ur küldeménye Bajáról 140 ft, melyhez járultak Latinovics Lajos 50 ft, Latinovics Illés 25 ft, Latinovics Juditha 15 ft, Farkas József 10 ft, Lederer Fülöp 5 ft, Varga Tamás 1 ft, Simon Pollák 1 ft, Millássevits Márton 1 ft, Millássevits Antal 1 ft, Latinovics Sám. 2 ft, Latinovics Nep. János 1 ft, Offenheimer Vilmos 2 ft, Tury Mátyás 2 ft, Szerentsy Ferencz 1 ft, Wein Sándor 1 ft, Lein Kauf Mór 1 ft, Nagy Károly 2 ft, Latinovics Flóra 5 ft, id. Latinovics János 5 ft, Pillaszanovics Horváth Anna 10 ft. Összesen 140 ft.

121. *M. b. Rudics József* ur utján beküldetett 55 ft 40 kr a következők hozzájárultával: Scultéti István 1 ft, Hidegh Ignác almási, kunbajai s oraviczei urad. ügynök 10 ft, Csicsáky József almási plébános 4 ft, meg nem nevezt adomány 2 ft, Bártfay József 10 ft, Frajdinger Antal kunbajai lelkész 4 ft, Molnár János 5 ft 10 kr, Lendvay János 1 ft, Beck K. 1 ft, Beck Ignác 1 ft, Rosenberg Gáspár 1 ft, Beck Móríc 1 ft, Bruck Fülöp 50 kr, özv. Kohnné és családja 2 ft, Mandl Mihály 1 ft, Kraus Jakab 50 kr, Grünbaum Simon 50 kr, Névtelen 2 ft, özv. Antunovics Albertné 1 ft, Roth Ign. 2 ft, özv. Koronay Liza 1 ft, Vermes Fábrián 5 ft. Összesen 55 ft 30 kr.

122. *Molnár Ferencz* ur Rohoncziól beküldött 60 ft, mely a következő adakozók által gyűlt össze: Molnár Ferencz 15 ft, Laky Antal N.-Kajdról 5 ft, Karay Anna 2 ft, Molnár Florentina 2 ft, Karay Antonia 1 ft, Molnár József 3 ft, Karay Ferdinánd 5 ft, Krachovitz Antal 2 ft, Förster Alajos 1 ft, Káyszl Károly 1 ft, Gaál József 1 ft, Omischl Ferencz 1 ft, Pick Zsigmond 3 ft, Jellinek Lipót 1 ft, Nach Kräften 10 ft, Jos. Mersits 1 ft, Nichold Károly Hadászón 1 ft, Schmidl Frigyes Csajthán 1 ft, Deseő János 3 ft, Lang Johannin Pinkafeld 1 ft. Összesen 60 ft.

123. *Losonczy Gedeon* ur küldeménye Gömörből 176 ft, hozzájárultak: Pongrácz Arnold 15 ft, Széplaky Laj. 5 ft, L. 4 ft, Vicziány József 5 ft, Losonczy Gyula 2 ft, Hevesy Barna 5 ft, Holló Dénes 2 ft, L. A. 1 ft, Miklovics Ferencz 5 ft, Lenner 2 ft, Kuklics János 2 ft, Lengyel Samu 2 ft, Cs. K. 2 ft, Tremel Mihály 5 ft, Kálmán Károly 1 ft, Gyulay Gábor 1 ft, Tokay Ferencz 1 ft, Marikovszky 1 ft, Bernáth 2 ft, Török Miklós 1 ft, Paczek Mór 1 ft, Dapsy Frigyes 2 ft, Hamaliai Károly 2 ft, Berseny Karolin 1 ft, idős Szügyi Ferencz 5 ft, Mantzel József 1 ft, Losonczi Gedeon 5 ft, Csesznok Pál 2 ft, Horváth János 1 ft, Császár György 1 ft, ifj. Plichta Sámuel 2 ft, Samarjay József 2 ft, Zehery János 1 ft, Danielisz Károly 1 ft, ifj. Nagy Fer. 1 ft, Szabó János 1 ft, Soós József 1 ft, Soós Miklós 1 ft, Terhes Sámuel 2 ft, Benkár József 2 ft, Szabó Márton 3 ft, Kosuch József 1 ft, Borfy Jenő 1 ft, P. P. 1 ft, Máriási Dánielné 1 ft, Piskálsky Endre 1 ft, Kalla Mih. 1 ft, Szabó György 1 ft, id. Káposztás József 2 ft, Szücs Károly 1 ft, ifj. Káposztás József 5 ft, Zwicker Otto 2 ft, Fischer István 2 ft, Hegedüs Lajos 1 ft, Répás János 1 ft, Veisz Ferencz 1 ft, Soós Mihály 1 ft, Gaskó Károly 1 ft, Trajtlér Samu 1 ft, Stoltz Károly 2 ft, özv. Jánosdiákné 1 ft, Süteő István 1 ft, ifj. Perjesi János 1 ft, Süteő Pál 1 ft, Turóczy József 1 ft, Borsos Józ. 1 ft, Vozáry Lajos 1 ft, ifj. Csapó József 1 ft, Lengyel József szürszabó 1 ft, Kálmán Frigyes 1 ft, Kohn Adolf 2 ft, Bronts István 2 ft, Tóth György 1 ft, Bronts András 1 ft, Bronts János 1 ft, Huszt József 1 ft, Kubinyi Kálmán 1 ft, F. Antal 2 ft, Kraetschmár 2 ft, Kozák 1 ft, Szabó Lajos 1 ft, Friedman Salamon 1 ft, Diemant 1 ft, Felsenburg 1 ft, Weisz Ignác 1 ft, L. Hegedüs 1 ft, A. Szentistványi 1 ft, Jakob Binét 1 ft, Biki József 1 ft, A prot. gymn. tanári kar 5 ft, Závoki Jakab 2 ft, Papp A. 1 ft, Guitman Miklós 1 ft, Smetana Ernő 1 ft, Kluger Albert 1 ft, Mikó István 1 ft, Greiner Antal 2 ft. Összesen 176 ft.

124. *Szakál Lajos* ur által Csabáról beküldetett 222 forint, melyhez járultak: Bodoky Károly 5 ft, Rázel József 5 ft, Irényi Lajos 5 ft, Esze Gábor 5 ft, Erkel Nep. János 5 ft, Tormásy Lajosné-Báthory Julia 5 ft, Ekkel Krisztina 3 ft, Rác Lipót 3 ft, Ormós János 5 ft, Névtelen Uj-Kigyósról 5 ft, Scherz József Ó-Kigyóson 5 ft, Ursziny Andor 5 ft, Beliczay István 10 ft, Horváth Alajos 5 ft, Kertész József Kétegyháza 1 ft, dr. Siassny 5 ft, L. József 1 ft, Farkas Béla Dobosról 3 ft, Karassiy István Gyulán 5 ft, Karassiy Istvánné-Beliczy Julia 5 ft, Omaszta József 5 ft, Németh Antal Gyulán 5 ft, Szakál Lajosné sz. Tormásy Mária Gyulán 2 ft, Szakál Lajos 5 ft, Lám János Gyulán 1 ft, Peer János 2 ft, Balogh Dienes 1 ft, Moldovány Alajos 1 ft, Geyer Rudolf 2 ft, Szentmihályi Lajos Gyulán 5 ft, Benedicty József Békésről 2 ft, Pándy István 2 ft, Asztalos István 5 ft, Danielik Ignác Gyulán 2 ft, Nyáry János 2 ft, Korbuly Mihály 15 ft, Valaki 1 ft, Urbanecz Vilmos 10 ft, Kertay Zsigmond 1 ft, Uhrinyi Pál 5 ft, Beliczay Rudolf Gyulán 10 ft, Rimler Károly 1 ft, Gyöngyösi Benjamin 1 ft, Szemián Sámuel 3 ft, Omaszta László 1 ft, Baranovits Ferencz 2 ft, Kéblövszky Lajos Gyuláról 1 ft, Uhrinyi László 2 ft, Omaszta Szilárd 5 ft, Bajesy Sándor 5 ft, Endrefy Károly 2 ft, Tatay János 2 ft, Ujváry Béla 2 ft, Fábrián Gábor Kőrös-Tarcsán 1 ft, Szabó Mihály 2 ft, özv. Hadházy Istvánné-Szakál Antonia 1 ft, Szakál Viktor 1 ft, Valovics Károly Gyulán 2 ft, Tormási Károly 3 ft, Kis Lajos 1 ft, Czégényinő sz. Beretvá Terézia 2 ft, Nagy Fazekas Julianna 5 ft. Összesen 222 ft.

125. *Farkas Gábor* ur Kőr.-Ladányból beküldött 51 ftot, melyhez járultak: August János 1 ft, Tessedik 2 ft, Farkas Gábor 2 ft, Kis József 50 kr, Nagy Mihály 40 kr, Fazekas István 40 kr, B. Mihály 20 kr, Csóka Imre 10 kr, Fazekas János 50 kr, Szóke 2 ft, Kőrösi János 2 ft, Bódi Mihály

40 kr, Szakál Antal 2 ft, Márton Mihály 1 ft, Diegelmann Antal 2 ft, Soos József 50 kr, Petri István 1 ft, Racskay János 20 kr, Hetsko György 20 kr, Türi-János 10 kr, A. 40 kr, Csátó 1 ft, Kis 50 kr, Domján Ádám 1 ft, Flaskay István 1 ft, Csernotta Pál 1 ft 10 kr, Barta 50 kr, Seress István 50 kr, Papp 50 kr, Seress József 50 kr, Dietzel Antal 50 kr, Kis Ferencz 1 ft, ifj. Paraszkajános 1 ft, Tatarjános 1 ft, Orbán Sándor 1 ft, Szeghalmi kaszinó 20 ft, Sigmund Krausz 1 ft. Összesen 51 ft.

126. Tokaji Nagy Lajos ur küldeménye Szabolcsból 83 ft, melyhez adományokkal járultak: Kállay U. 10 ft, Némethy József 10 ft, Kállay Bertalan 10 ft, Kállay Amália 5 ft, Böszörményi László 5 ft, Kállay Leopold 10 ft, Korányi Frigyes 5 ft, Kállay Adolf 5 ft, Kállay Ödön 10 ft, Kállay Ákos 10 ft, Ferenczi L. 1 ft, Veszprémy János 2 ft. Összesen 83 ft.

127. Böszörményi Elek ur Szatmárból beküldött 37 ftot, mely következő adományokból gyűlt össze: Böszörményi Elek 2 ft, id. Mándy Péter 3 ft, Mándy Elek 1 ft, Mándy Dénes 1 ft, Mándy Ignác 1 ft, Szőke Károly 1 ft, Galgóczy Sándor 1 ft, Böszörményi Kár. 1 ft, Szeőke Bálint 1 ft, Puhly István 1 ft, Degenfeld Pál 5 ft, Nagy Ignác 2 ft, Kovács Benedek 5 ft, Madarasi László 1 ft, Glanzer Károly 2 ft, Kiss Áron 1 ft, Szikszay Lajos 2 ft, Koröm József 1 ft, Ungváry János 2 ft, Madarasi János 1 ft, Toka Zsigm. 2 ft. Összesen 37 ft.

128. N. Bay Ferencz ur küldeménye Debreczenből 100 ft, melyhez járultak: Bay Ferencz 10 ft, Komlóssy Ferencz 2 ft, Lakatos Benedek 2 ft, Balás Dénes 2 ft, Barsay István 2 ft, Budaházy József 5 ft, Szabó Lajos 5 ft, Papp Sándor 2 ft, Szepessy G. 2 ft, Svetits Mátyás 5 ft, Dragota 5 ft, Pusztay Lajos 5 ft, Márton László 2 ft, Karap Sándor 10 ft, Aszalay József 2 ft, Hidas Ferencz 2 ft, Noéh János 3 ft, Sápó Sám. 5 ft, Lám Vilmos 1 ft, Barabás István 1 ft, Kiss Ferencz 1 ft, Góth Ferencz 1 ft, Breló Sám. 1 ft, id. Király Mihály 1 ft, Szöllősi János 2 ft, Nozdroviczky György 5 ft, dr. Popper Alajos, izraelita községi orvos 2 ft, Lustig Móríz izr. 1 ft, Deutsch Jakab izr. 1 ft, Jonas L. izr. 1 ft, Guttman Simon izr. 1 ft, Veiss Mózes izr. 1 ft, dr. Liebermann izr. 1 ft, Kohn Móríz 1 ft, Koppl Kohn izr. 1 ft, Mészáros Dániel 5 ft. Összesen 100 ft.

129. Jancovics Pál ur küldeménye Szarvasról 272 ft 10 kr, a következő adakozók hozzájárultával: Lakatos Károly 5 ft, Mátéffy Lajos 1 ft, Kontár Amália 1 ft, Gyurmán Vilár 1 ft, Méhes Lajos 1 ft, Plavetz 1 ft, B. 1 ft, Huszka Mihály 1 ft, Kövess 1 ft, Isák 1 ft, Weber Ferencz 1 ft, Fiuta István 1 ft, Sarkady János 3 ft, Jancovics István 1 ft, Jancovics Emilia 1 ft, Liska Soma 1 ft, Salacz Ferencz 1 ft, Sipos Sándor 1 ft, Kuczka Ján. 1 ft, Baltazar Lajos 1 ft, Zlinszky István 2 ft, Petőfi István 2 ft, Party 1 ft, Eduard Berger 2 ft 10 kr, Engl Lipót 2 ft, Kollár János 3 ft, Tatay István 2 ft, Jancovics Pálné b. Wasmer Ida 2 ft, Jancovics Pál 5 ft, Engl Dávid 1 ft, Lusztig Márton 2 ft, Grim Jakab 1 ft, Sultán Vilmos 1 ft, Bernát Ján. 1 ft, dr. Winterlich József 1 ft, Viskovics Ign. 2 ft, Potl Dániel 2 ft, Fröhlich 1 ft, Somogyi Sándor 5 ft, Hellebranth Miklós 2 ft, Leeb József 2 ft, Kuthy Lajos 1 ft, Chovan Zsigmond 1 ft, Jardek János 2 ft, Réthy Vilmos 1 ft, Thury János 1 ft, Novák György 1 ft, id. Boros Mihály 1 ft, ifj. Beneczur János 1 ft, Sipkószky János 1 ft, Pokomándy Sándor 1 ft, Jakab 1 ft, Bernhardt Fűchsel 1 ft, Medveczky Adolf 5 ft, Lonovics Ferencz 3 ft, Tassy Zsigmond 3 ft, Braun Jakab 1 ft, Büchler Salamon 1 ft, Bakay Dániel 2 ft, Frankó Demeter 1 ft, Sipos Gábor 2 ft, Gottlieb Adolf 1 ft, Vitályos Már. 1 ft, Fejér József 1 ft, Nagy László 1 ft, Sós Dániel 1 ft, Polmiller 2 ft, szarvasi kaszinói egyesület 20 ft, Klausz Lázár Endrődön 4 ft, Novák Kár. 1 ft, Dihányi Zsigmond 1 ft, Delhi 2 ft, Bartóky József 2 ft, Demcsák János 1 ft, Baghy János 2 ft, Bárány Ferencz 2 ft, Rohoska Mihály 1 ft, P. József 1 ft, Thury György 1 ft, Tabajdi Dániel 2 ft, Korbuly János 1 ft, Klein Sándor 1 ft, Luka Jakab 1 ft, Hungerleider József 1 ft, Weinberger Simon 1 ft, Spät Jakab 1 ft, Medveczky 2 ft, Baumgarten 1 ft, Sztaricskay Soma 2 ft, Sztraka Alajos 1 ft, Slajfer János 1 ft, Panyiczky Máté 1 ft, Dörner József tanár 2 ft, Kling Dávid 2 ft, Salai József 1 ft, Boros Pál 1 ft, Haviár 2 ft, szarvasi Kazinczy-ünnepély jövedelme 80 ft, Novák Pál 3 ft, a szarvasi czehek adománya 16 ft, a szarvasi pandurok 5 ft. Összesen 272 ft. 10 kr.

130. Oláh Dániel ügyvéd ur Sátoralja Ujhelyről beküldött 200 ft 70 kr, a következő adakozók hozzájárultával: Macherics 10 ft, dr. Steiner Sándor 2 ft, Vályi Pál, ref. lelkész 1 ft, Hornyay Ferencz 1 ft, dr. Schön Vilmos 2 ft, Preusendanz Rudolf 1 ft, Farkas Lajos 5 ft, Fekete János 1 ft, Oláh Dániel 5 ft, Vass Gyula 2 ft, Major István 1 ft, Tasnady Vincze 1 ft, Schön Zsigmond 1 ft, Szenczy András 10 kr, Pazurik Gyula 1 ft, dr. Weisz Armin 1 ft, dr. Thoman Dávid 1 ft, dr. Kornstein 1 ft, Schön József 6 ft, Pulcz Imre 1 ft, Deutsch József 2 ft, Stenczel Dániel 3 ft, Szécsy Mihály 1 ft, Matolay Etele 1 ft, Képes Ferencz 1 ft, Beőr Mihály 10 ft, Beukert Lajos 3 ft, Lambry Tamás 30 kr, B. Wratzdan 5 ft, G. Egy k. k. Stuhlrichter 1 ft, Nagy István 1 ft, Zaborszky 2 ft, N. N. 2 ft, Vályi István 4 ft, Schön Isidor 3 ft, Ecsedy Tamás 2 ft 10 kr, Stépán Antal 1 ft, Rats Bertalan 2 ft, Varga Gusztáv 1 ft, Soltész Imre lakatos 50 kr, Morovics Józsefné, Dávid Juliánna 1 ft, Klein András 30 kr, Buro János 30 kr, Robert János 1 ft 5 ft, Zsánóczky János 40 kr, Lehoczky Mihály 1 ft, Csepy Alajos 1 ft 5 kr, Spéth József 1 ft, Szentgyörgyi Lajos 1 ft 5 kr, Szelényi Károlyné 1 ft, Szentgyörgyi József 1 ft, Kéler Ferdinánd 2 ft, Marschalkó Tamás 5 ft, Kossuth Samuél 1 ft, ifj. Nyomarkay József 4 ft, 10 kr, Kozma Mihály 1 ft, 5 kr, Bertinoty Sándor 5 ft, B. 30 kr, M. J. 30 kr, Evva András 2 ft, Royko Béla 1 ft, Farkas Imre 1 ft, 5 kr, Neogrady József 1 ft, 5 kr, Horváth János 20 kr, Kuhn Frigyes 5 ft, Schön Fülöp 1 ft, Vitéz Vincze 1 ft, Tech Zsigmond

2 ft. A kegyes rendi ház 2 ft, Gyalokay Ferencz 1 ft, Weinberger Bernard 3 ft, Róth Sándor 1 ft, 5 kr, Onderko János 2 ft, Mezősi 1 ft, Liszy József 2 ft, Stépán József 1 ft, Diószeghy János 4 ft, Spilenberg 2 ft, H. 1 ft, Kellner Péter 1 ft, B. Vécsey Pál 5 ft, Majorosi Sándor 2 ft, Werther János 1 ft, Zsolnay Endre 5 ft, Nyeviczkey József 2 ft, 10 kr, Pollatsek Leo 2 ft, Olesváry György 1 ft, Szirmay Ödön 5 ft, Csiszár Gábor 1 ft, Lengyel Samuél, mérnök 1 ft, Subsyvány István, mérnök 1 ft, Matolay Viktor 1 ft, 5 kr, Gabos Samuél 1 ft, Balásházi Bertalan 1 ft 5 kr, Gőrgői Miklós 1 ft, 5 kr, Nehribeczky Sándor 2 ft, 10 kr, Zámory Ödön 1 ft, Stantzl Károly 1 ft, Zrinka János 1 ft, Többek adománya 10 ft, Tamaska József 1 ft, Szabó József 2 ft, 10 kr. Összesen 200 ft, 70 kr.

131. Mélt. és fötszt. Nehiba János ur küldeménye Kalocsáról: Nehiba János kalocsai nagy-prépost 20 ft, a kalocsai főkapitány 30 ft. Összesen 50 ft.

132. Botka Tivadar ur küldeménye Barsmezyéből 43 ft, melyhez járultak: Botka Tivadar 10 ft, Botka István 10 ft, Botka László 2 ft, Botka Bálint özvegye 2 ft, Kósa Károly 2 ft, Hoffmann 1 ft, Bánik Sándor 2 ft, Orosz József 1 ft, Kridl 1 ft, Spún Ferencz 2 ft, gr. Keglevich István 10 ft, 133. Nagys. Borbély Lászlóné assz. küldeménye Gömörből 34 ft. Borbély-Szathmáry Borbála 20 ft, Fáy Susánna 3 ft, Fáy Barnabás 1 ft, Boonyák Lajos 2 ft, Fáy Tamás 2 ft, Szilassy Pál 1 ft, Balogh Samuél 1 ft, Rác Samuél 1 ft, Horváth László 1 ft, Záborszky Erzsébet 1 ft, Lengyel Ferencz 1 ft.

134. Főtiszt. Perger János prépost ur küldeménye Nyiregyházáról: Perger János 3 ft, Cselko Mihály 1 ft, Berthóty Antal 1 ft, Tóth János 1 ft, Lukács Ádám 1 ft, Minorita-kolostor 1 ft, Tamár Imre 2 ft, Kinczel Antal 3 ft, Nyiri Kristóf 1 ft, Marsalko Károly 1 ft, Bodnár István 1 ft, Györgényi Ignác 1 ft 5 kr. Összesen 17 ft 5 kr.

135. Babics István ur küldeménye 200 forint, mely a következő adakozók adománya folytán gyűlt össze: Egri casino ajánlott 100 ft, Mártonfy Károly 1 ft, Babics István 4 ft, Knézsik István 2 ft, Panakosza Sándor 2 ft, Csillag Benjamin 1 ft, Bayzath József 2 ft, Tóth János 3 ft, Ecsedy László 2 ft, Schaffer János 1 ft, Petrovics Ignác 1 ft, Rumák Vilmos, orvos 1 ft, Paulikovich Kálmán 2 ft, dr. Schönberger 2 ft, Ury József 1 ft, Korponay József 1 ft, Végh József 1 ft, Mészáros István 1 ft, Juhász János 2 ft, Batky Lajos 2 ft, Kovalcsik József 10 ft, Pók György 2 ft, Galambos Fülöp 4 ft, Bozik János 2 ft, V. 2 ft, Holtzer József 2 ft, Csiky Gyula 2 ft, Fenyvesy 2 ft, Harsányi 1 ft, Babics János 5 ft, Vassváry Károly 1 ft, Egri kereskedői társulat 25 ft, Albert Ferencz 1 ft, Pázmány Albert 2 ft, Villecz Ágoston 1 ft, Magyar Ferencz 1 ft, Kiss János 1 ft, Váron János 1 ft, Ceeh János 1 ft, Lieszkovszky 2 ft. Összesen 200 ft.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1860. évi második évnegyedi s három évnegyedi folyamára.

Előfizetési föltételek:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt évnegyedre (aprilis—junius) 2 ft. 50 kr. ujp.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt három évnegyedre (aprilis—december) 7 „ 50 „ „

Tiz előfizetett példányra egy tiszteletpéldány. A pénzék bérmentes küldése kéretik.

Szives figyelmeztetés azok számára,

kik kimerítőbb és naponkint politikai tudósításokat ohajtanak!

A Vasárnapi Ujság a naponkint megjelenő Magyar Sajtó című politikai lappal ugyanazon egy kiadó-hivatalban jelenvén meg: azok számára, kik a politikai eseményekről gyakrabban és bővebben kívánnak értesülni, de a Vasárnapi Ujság változatos tartalmu cikkeit sem akarnák nélkülözni, előnyös föltételek mellett külön előfizetést nyitunk olyképen, hogy a nevezett két lap (a Magyar Sajtó és Vasárnapi Ujság együtt) legyen megrendelhető.

Postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordva:

A Vasárnapi Ujság és Magyar Sajtó együtt három hónapra (aprilis—junius) 5 ft. ujp.

A Vasárnapi Ujság és Magyar Sajtó együtt hat hónapra (aprilis—september) 10 „ „

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala.

(Pest, egyetem-utca 4. sz.)